Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

פרייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 244 (936	Łódź, Wtorek 26 Październ. 1926	פירטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג יח מרחשון תרפ"ז.	Nr. 244 (936

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

אנפאַל אויפ'ן אַמוניציע-לאַגער אין ווילנא.

ווילנאַ, 25 (טעלעפאָניש). היינט ביינאַכט איז געמאַכט - געוואָרען אַן אנפאַל אויפ'ן וואַך-זעלנער ביים מיליטערישען אַמוניציע-לאַגער אין ווילנאַ. די אנפאַלער האָבען אַרויסגעכאַפּט די ביקס ביים וואַך-זעלנער, נאָר בעת'ן ראַנגלען זיך האָט די ביקס אויסגעשאָסען און פערוואונדעט דעם זעלנער אין האַנד.

ווען ס'איז אַנגעלאָפען הילף האָט מען שוין קיינעם פון די אַנפאַלער נישט געטראָפען. פאַרטאָג האָט מען נישט ווייט פון דעם פּולווער-לאַגער פערהאַלטען אַ געוויסען אַלעקסאַנדער רוטקאָווסקי. אויף איהם פאַלט אַ חשד, אַז ער האָט אַנטייל-גענומען אינ'ם אַנפאַל.

צוויי פּאָזיציעס.

וואַרשאַ, 25. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אינ'ם פּרעלימינאַר-בודזשעט פון בילדונגס-מיניסטעריום אויפ'ן 1927—28 יאָהר איז פאַראַן אויך אַ יודישע פּאָזיציע פון 115.000 זלאָטעס. פון זיי זענען 80 טויזענד בעשטימט פאַר'ן סעמינאַר פאַר לעהרער פון יודישער רעליגיע און 35 טויזענד זל. פאַר די יודישע קהלות.

פאַר-אַ-יאָהרען האָט די יודישע פּאָזיציע בעטראָפען 100 טויזענד זלאָטעס. די דאָזיגע פּאָזיציע איז ווערט צו פערגלייכען מיט אַנדערע, אַזוי למשל, בעטרעפט די פּאָזיציע פון ריינינגען די מיליטער-קאַזאַרמעס 260.000 זל.

קריינהענדלער-צוזאַמענפאָהר

נייען רימשאַלט-סיסטעם פון אומזאַץ שטייער.

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש). אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קליינהענדלער זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציעס:

1) וועגען הכנסה-שטייער. די צענטראַלע דאַרף אינטערוועניר
ען, אַז אַלע אָרימע שטייער צאָהלער דאַרפען איינגאַנצען בעפרייט ווערען פון הכנסה-שטייער, אַזוי ווי ס'איז פאָראויסגעזעהן אין אַרטיקעל 23. פאַר די יעניגע ווידער, וועמען מ'האָט פערגרעסערט היי-יאָהר דעם שטייער עטליכע מאָל, דאַרף דער שטייער צוריקגעשטעלט ווערען אין דער פאַראַיאָהריגער הויך.

2) וועגען פּאַטענטען. דאָס פּאַטענטען-סיסטעם דאַרף אויסגערעכענט ווערען אין דער ריכטונג, אַז ס'דאַרף איינגעפיהרט ווערען אַ גרעסערע צאָהל קאַטעגאָריעס, דער פּאַטענטען-אָבצאָהל דאַרף פערקלענערט ווערען און ס'דאַרפען אויך דערלאָזט ווערען האַלב-יעהריגע פּאַטענטען.

3) וועגען אומזאַץ-שטייער. דער איצטיגער סיסטעם פון אומזאַץ-שטייער רואינירט דעם יודישען קליינהאַנדעל. דער אומזאַץ-שטייער דאַרף גענומען ווערען בלויז איינמאָל — פון פּראָדוצענט און אימפּאָרטער.

וועגען ריטשאַלט. דער פּראָיעקטירטער דורך דער רעגירונג ריטשאַלט-סיסטעם פיהרט נישט איין קיין שום הנחות פאַר'ן קליינהענדלער, ער איז דעריבער נישט אַננעהמבאַר און מוז אָפּגעוואָרפען ווערען.

אַנ'אינזעל פערזינקען געוואָרען אין ים.

ליסאַבאָן, 25 (ספּ. טעל.) אין דער פּאָרטוגעזישער קאָלאָניע אַנגאָלאַ, פאַרן פּאָרט אַלעקסאַנדער, איז פּלוצלינג פערזינקען געוואָרען אין ים אַנ'אינזעל פון 600 מעטער ברייט און 1000 מעטער לאַנג.

מען איז זיך משער, אַז דאָס איז געווען אַ רעזולטאַט פון אַ ים-ציטערניש. צום גליק זענען קיין מענשען-קרבנות נישטאָ.

אַנ'אַטענטאַט אויפ'ן פערסישען שאַך.

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.) פון טעהעראַן ווערט מיטגעטיילט, אַז בעת אַנ'אינספּעקציע-רייזע פונ'ם פערסישען שאַך האָבען אונבעקאַנטע געוואָרפען אַ באָמבע אויפ'ן אויטאָ, אין וועלכען ס'איז געפאָהרען דער שאַך. די באָמבע האָט געטראָפען אין אַ אויטאָמאָביל, וואָס האָט בעגלייט דעם שאַך און איהם אומגעבראַכט. די אַטענטאַטער זענען נישט געכאַפּט געוואָרען.

אין כינא רודערט זיך נאָך אַלץ.

לאָנדאָן, 25 (אַטע) אין קאַנטאָן האַנדעלסאַמט און סוועטאָר הערשען נאָרמאַלע בעדינגונגען. ענגלאַנד האָט נישט פּראָטעסטירט געגען די צאָל-צוגאָבען בעטראַכטענדיג זיי אַלס אַ פערגינסטיגונג פאַר דער קאַנטאָנער רעגירונג.

די יאַפּאַנישע רעגירונג, וועלכע האָט פּראָטעסטירט געגען די צאָל-צושלאָגען איז געבליבען פעראייזאַמט ווייל אַמעריקאַ האָט ערקלערט איהר ביישטאַנד.

לאָנדאָן, 25 (אַטע) פון שאַנכיי טיילט מען מיט, אַז צוליב די עפענטליכע דעמאָנסטראַציעס, וואָס זענען אַרויסגערופען געוואָרען דורך די סטודענטען, איז דאָרט ערקלערט געוואָרען קריגס-צושטאַנד.

אַ גרופּע פון 50 דעמאָנסטראַנטען בעוואָפענט מיט רעוואָלווערען און באָמבעס איז אַנגעפאַלען אויף אַ פּאָליציי אָפּטיילונג אין דעם מזרח-טייל פון שטאָט. די פּאָליציי האָט געשאָסען. ס'זענען דאָ פיל פערוואונדעטע און אַרעסטירטע.

אַ שרפה אויפ'ן ים.

לאָנדאָן, 25 (א. ס. ע) אויף אַ האַנדעלס-שיף, וואָס האָט געפיהרט 1000 קאַסטענס זאַפּאַלקעס איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. די שרפה איז נישט געלונגען צו פערלעשען און די שיף איז דערטרונקען-געוואָרען אין לאַמאַנש-קאַנאַל. די מאַנשאַפט איז געלונגען זיך צו ראַטעווען.

שניי שטערט דער באַהן-קאָמוניקאַציע

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש) דאָס באַהן-מיניסטעריום האָט דערהאַלטען אַ מיטטיילונג וועגען שניי-זאַווערוכעס אין פיל געביטען. אין די באַהן-דירעקציעס וואַרשאַ, קראָקאַ און קאַטאָוויץ איז די נאַכט אַרויסגעפאַלען אַ גרויסער שניי און אַ לעבנערע צייט איז פערשיוערט געווען די בעוועגונג. צוליב דעם האָבען פיל צוגען פערשפּעטיגט. אַ שניי איז אויך אַרויסגעפאַלען אין געביט פון דער ווילנער דירעקציע, אָבער ער האָט נישט געשטערט די קאָמוניקאַציע.

ארום דעם ענגלישען קויהלען-שטרייק.

די רעגירונג פאָדערט צו פערלענגערן די פאַלמאַכטען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן שטרייק. - אינטערפּעלאַציעס אין פּאַרלאַמענט. - די פּראָדוקציע דערגרייכט אַ מיליאָן טאָן טעגליך. - 25 פּראָצענט פון די קויהלען-גרובען צושטערט.

לאָנדאָן, 25 (ספּ. טעל.) דער אויספיהר-קאָמיטעט פונ'ם גענעראַל-ראַט פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָט בעשלאָסען צונויפצורופען אַ זיצונג פונ'ם גענעראַל-ראַט אויפ'ן 3-טען נאָוועמבער, כדי צו בעטראַכטען די פאָדערונגען פון די קויהלען-גרובען-אַרבייטער וועגען ווייטערדיגע אונטערשטיצונגען.

דער סעקרעטאַר פון די אייזען-אַרבייטער פאַך האָט אָפּגעדרוקט אַ בריף אין „טיימס", וואו ער פאָדערט אויף זיך צו בעמיהען פון דאַסניי, אַז צום שטרייק זאָל געמאַכט ווערען אַ סוף.

לאָנדאָן, 26 דער סעקרעטאַר פון דער קויהלען-פעדעראַציע, קוק, האָט ערקלערט, אַז ער איז גרייט מסכים צו זיין, אַז די פראַגע פון די לוינען זאָל ענטשיידעט ווערען דורך אַ שידס-געריכט; ער האָט אויך אויסגעדריקט זיין גרייטקייט אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג און מיט די גרובען-אייגענטימער און אויך אָנצונעהמען דעם פּראָיעקט פון רעפערענדום וועגען דעם 8-שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג.

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.) צוליב דער אַליאַרם-ידיעות פון דער פראַנצויזישער פּרעסע, אַז מ'האָט לעצטענס אַרויסגעפיהרט פראַנצויזישע קויהלען קיין ענגלאַנד. אין אַ מאָס, וואָס בעדראָהט די פראַנצויזישע אינדוסטריע און שיף-פערקעהר, האָט דער מיניסטער פאַר פּעבליכע אַרבייטען, טאַדיע, ווידעראַמאָל אַרויסגעגעבען אַ שטרענגען פערבאָט דורכצולאָזען קויהלען וואָס ווערען געפיהרט קיין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 25 (אַטע) אויף דער היינטיגער נאָכמיטאָג זיצונג פון דעם פּאַרלאַמענט אין לאָרדען-הויז ווערט בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען פערלענגערען די רעגירונגס-פולמאַכטען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קויהלען-שטרייק. ייט די פּאַרלאַמענט-סעסיע איז געשלאָסען געוואָרען קומט ער זיך צוזאַמען צום צווייטען מאָל.

לאָנדאָן, 25 (אַטע) דער פּאָליציי-שעף האָט פערוועהרט דעם פיהרער פון די שטרייקענדע קויהלען-אַרבייטער אויפטרעטען אויף אַ רייה מיטינגען אונטערן פרייען הימעל. די דאָזיגע פעראָרדנונג האָט אַנגעטראָפען אויף אַ שאַרפע קריטיק אין דער אַרבייטער-פּרעסע. די לייבאָר פּאַרטיי טראָגט אַריין אַנ'אינטערפּעלאַציע.

די רעכטע פּרעסע ווייזט אָן, אַז די צאָהל אַרבייטער וואָס האָבען זיך אומגעקעהרט צו דער אַרבייט דערגרייכט 250 טויזענד. די טעגליכע קויהלען-פּראָדוקציע בעטרעפט איצט ביז אַ מיליאָן טאָן.

לאָנדאָן, 25 (ספּ. טעל.) לויט אַן אויסרעכנונג פון די בערג-גרובען אייגענטימער איז אַ טייל פון די קויהלען-גרובען צוליב'ן דויערנדען שטרייק קאַליע געוואָרען און מ'וועט אין זיי נישט קענען אַרבייטען. ביז 25 פּראָצענט פון די פריהערדיגע אַרבייטער וועלען נאָכ'ן שטרייק נישט געפינען קיין אַרבייט.

קאָמוניקאַט

פון דער לעמבערגער ביער-ברויערייי.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעדויערנסווערטען אינצידענט פון אַ לאַסט-אויטאָ-שאָפער, וועלכער איז שבת-צו נאַכט פאָרגעקומען אין פּאַביאַניץ, טיילען מיר די פערטרעטער פון דער לעמבערגער ביער-ברויעריי פאָלגענדעס: דערהערענדיג וועגען דעם פאַל, זענען גלייך די פערטרעטער פון דער לעמבערגער ביער-ברויעריי אַהינגעפאָהרען אויפ'ן אָרט פונ'ם פאָרפאַל און זיך געווענדעט צום ראש הקהל, מיט וועלכען זיי זענען אַוועק צום גערער רבי'ן און האָבען אויסגעדריקט זייער טיפע בעדויערן צוליב'ן פאָרפאַל. אַלס סאַטיספאַקציע האָבען זיי געוואָלט דעם שכור'ישן שאָפער מיט זיין געהילף, פאַר וועלכע קיינער איז נישט פעראַנטוואָרטליך, תיכף בעזייטיגען; פון דער אַרבייט, אָבער דער גערער רבי האָט נישט ערלויבט, נאָר בעמערקט, אַז מען זאָל דעם שאָפער אָנזאָגען, אַז אַזעלכעס זאָל מעהר נישט פאָרקומען.

דער רבי האָט די ערקלערונג גענומען אין אַכט און האָט גערן געזעהען, אַז די פערטרעטער האָבען זיך ענטשולדיגט און האָט אויך אַנערקענט, אַז די לעמבערגער ביער-ברויעריי קאָן נישט טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די מעשים פון אַ שיכור'ן שאָפער.

די לאָדזער רעפּרעזענטאַנץ פון דער לעמבערגער ביער-ברויעריי פון איהר זייט ווענדעט זיך צו אַלע חסידים און אָנוועזענדע ביים פאָרפאַל מיט ענטשולדיגונג און פערזיכערט, אַז זי וועט זיך געניי האַלטען אָן די אָנווייזונגען פון גערער רבי'ן.

1920

פּוילען צאָהלט די פֿעראייניגטע שטאַטען איהר חוב פֿון 178,560,000 דאָלאַר.

וואַרשא, 26. (ב.) ס'איז אָפֿיציעל פֿערעפֿענטליכט געוואָרען די ראַטי- פֿיקאַציע דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט פֿון דעם וואַשינגטאָנער אָפּמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען ד. 14. נאָוועמבער 1924 צווישען דער פּוילישער רעפּובליק מיט די פֿעראייניגטע שטאַטען, וועגען אָפּצאָהלען דעם חוב, וואָס קומט די פֿער- אייניגטע שטאַטען פֿון פּוילען.

ווי עס איז צו זעהען פֿון דעם אָפּמאַך קומט די פֿעראייניגטע שטאַטען ביי פּוילען 178,560,000 דאָלאַר. פֿון דעם מאַכט אויס דער קאָנסאָלידירטער חוב 159 און אַ האַלבען מיליאָן, און די צינזען ביז'ן 15-טען דעצעמבער 1922 צו 4 און אַ האַלבען פּראָצענט יעהרליך מאַכט אויס אַנ'ערך 19 מיליאָן.

כדי צו בעצאָהלען דעם חוב וועט די פּוילישע רעגירונג אַרויסגעבען די פֿעראייניגטע שטאַטען פּוילישע אָבליגאַציעס אויף אַ סומע פֿון 78,500,000 דאָלאַר דאַטירט דעם 15-טען דעצעמבער 1922 און די אָבליגאַציעס וועלען אויסגעצאָהלט ווערען אין משך פֿון 62 יאָהר ראַטען-ווייז אָנהויבענדיג פֿון 560 טויזענד ביז 9 מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר.

די אָבליגאַציעס, וועלבע עס וועט צו דעם צוועק אַרויסלאָזען די פּוילי- שע רעגירונג, וועלען זיין פּראָצענטירט און די פּראָצענטער וועלען זיין צאָהלבאַר יעדעס האַלבע יאָהר: דעם 15-טען יוני און דעם 15-טען דעצעמבער; ביז צום יאָהר 1932 3 פּראָצענט און שפּעטער צו 3 און אַ האַלבען פּראָצענט יעהרליך.

אַלע אָבליגאַציעס סיי פֿון דעם קאַפּיטאַל סיי פֿון דעם פּראָצענט דאַרף געצאָהלט-ווערען אין גאָלדענע מטבעות פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען, אָדער אין אָבליגאַציעס פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען, וועלכע זענען אַרויסגעלאָזט-געוואָרען נאָכ'ן 6-טען אַפּריל 1917.

די איינצאָהלונגען סיי אין מזומן, סיי מיט אָבליגאַציעס פֿון די פֿעראיי- ניגטע שטאַטען דאַרפֿען געמאַכט-ווערען אין די פֿעראייניגטע שטאַטען אין דער פֿעדעראַל רעזערוו-באַנק אויף ניו-יאָרק".

פֿון וואַנען וועט מען נעהמען...

וואַרשא, 25 (טעלעפֿאָניש פֿון אונ- זער קאָרעספּאָנדענט) דאָס פֿינאַנץ-מיניס- טעריום האָט פֿערעפֿענטליכט איינינע פּרטים פֿונ'ם פּרעלימינאַר בודזשעט. פֿון דירעקטע און אונדירעקטע שטייערן ווערט דערוואַרט 1,080,690,000 זל.; פֿון ספּירימוס מאָנאָפּאָל 275,400,000; פֿון טאַבאַק-מאָנאָפּאָל 270,000,000; פֿון פֿער- מעגענס-שטייער 95 מיליאָן און פֿון דער 10 פּראָצ. הוספה 62 מיליאָן זל.

יודישע שילער בעפֿרייט פֿון למודים אום שבת.

בוקאַרעשט. דער רב צירעלסאָן האָט בעקומען אַ צירקולאַר פֿונ'ם ביל- דונגס-מיניסטעריום אונטער נומער 93050, אַז די יודישע שילער פֿון די אָנפֿאַנגס-שולען ווערען בעפֿרייט אום שבת אַפֿילו פֿון מינדליכע למודים.

פֿון שריפֿטליכע זענען זיי שוין לאַנג בעפֿרייט-געוואָרען.

30519 נייע בענדער איז דער נאַציאָנאַל-ביבליאָ- טעק אין ירושלים.

ירושלים. (א"י, ק. ב.) אין משך פֿון פֿערגאַנגענעם יאָהר תרפ"ו זענען רעגיסטרירט געוואָרען אין דער נאַציאָ- נאַל-ביבליאָטעק אין ירושלים ניי-אַריינגע- קומענע ביכער - 23050 אין 30519 בענדער. אַרויסגעבאָרגט געוואָרען צו לעזען אַהיים זענען אין דער צייט — 30100 ביכער.

„קאָנסערוואַ ניעסוויעזשאַ"...

וואַרשא, 25 (טעלעפֿאָניש פֿון אונ- זער קאָרעספּאָנדענט) אין די פּאָליטישע ספֿערען אינטערעסירט מען זיך איצט זעהר מיט די געשעהענישען אין ניע- סוויעזש, ווייל איינצייטיג מיט דער צערעמאָניע פֿון דעקאָרירען דעם קבר פֿון דעם געוועזענעם אַדיוטאַנט פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי, דעם פֿירשט סטאַ- ניסלאַוו ראַדזיוויל מיט'ן אָרדען פֿון „ווירטוטי-מיליטאַרי" וועט אין ניע- סוויעזש פֿאָרקומען אַ צוזאַמענפֿאָהר פֿון פּריצים פֿון גאַנץ פּוילען, וואָס די אַב- סאָלוטע מעהרהייט פֿון זיי זענען מאָנאַרכיסטען.

אין דעם צוזאַמענפֿאָהר זאָל זיך אויך בעטייליגען דער פּרעמיער מאַרשאַל פּילסודסקי.

פֿאַר'ן דאָזיגען צוזאַמענפֿאָהר זענען שוין צוגעגרייט פּאָסטולאַטען אויך בנוגע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. בנוגע די ליטווינער, ווייס-רוסען און אוקראַינער ווערט פּראָקלאַמירט די ברידערליכע לאָיאַליטעט ווי צו מיט-שכנים; די יודען דאָגעגען ווערען אָנערקענט אַלס פֿרעמ- דער עלעמענט, וואָס מ'טאָר נישט דער- לאָזען, אַז זיי זאָלען שאַפֿען אַ „מלוכה אין אַ מלוכה".

אין די זעלבע קרייזען ווערט אָנ- געוויזען, אַז נאָכ'ן צוזאַמענפֿאָהר וועלען קומען אַ רייה באַמינאַציעס פֿון די פּריצים. צוו. אַנד. זאָל פֿירשט יאַנוש ראַדזיוויל בעשטימט ווערען אַלס גע- זאַנדטער אין בערלין און אַ רייה פּריצים אַלס געזאַנדטע אין אַנדערע פּונקטען. אינטערעסאַנט, אַז צווישען די אַדיוטאַנטען, וואָס בעגלייטען דעם מאַר- שאַל פּילסודסקי קיין ניעסוויעזש, גע- פֿינט זיך אויך גראַף פּאָטאָצקי. אין די לינקע סיים קרייזען וויצעלט מען זיך וועגען דער דראָהענדער פּריצישער פֿערפֿלייצונג און מ'רופֿט אָן די עקס- פּעדיציע „קאָנסערוואַ ניעסוויעזשאַ".

ווידער 25,000 פֿונט פֿאַר קרן-היסוד

נייע נדבה פֿון בערנאַרד באַראָן.

לאָנדאָן. מיט אַ 4 חדשים צוריק האָט מען אין די ציוניסטישע קרייזען גערעדט וועגען אַ גרויסער נדבה, וואָס זאָל בקרוב איינפֿליסען פֿאַר ציוניסטישע צוועקען מצד אַ יודישען נדבן. די דאָ- זיגע סומע איז שטאַרק איבערטריבען גע- וואָרען. אין יולי האָט פּראָפֿ. ווייצמאַן בעקומען אַ מיטטיילונג פֿונ'ם לאָנדאָנער אינדוסטריעלער בערנאַרד באַראָן, אַז ער איז מנדב פֿאַר'ן קרן-היסוד 25,000 פֿונט.

אין סעפּטעמבער האָט באַראָן געצייי- כענט 100,000 פֿונט פֿאַר דער רוטענ- בערג-עלעקטריציטעט-געזעלשאַפֿט.

דעם 18. אָקטאָבער האָט דער קרן- היסוד איינגעאָרדנעט אַנ'אַפּשידס-אָוועגד לכבוד פּראָפֿ. ווייצמאַן, אויפֿ'ן דאָזיגען אָוועגד איז מיט אַ יעדע אַרויסגעטרע- טען ה' באַראָן, לויבענדיג ווייצמאַנ'ען פֿאַר זיין אַרבייט, האָט ער ערקלעהרט, אַז ער שטעלט צו זיין פֿערפֿיגונג דער- ווייל ווייטערע 25,000 פֿונט. ער האָט צוגעזאָגט ווייצמאַנ'ען מעהר צו טון און וועט זיין פֿערשפּרעכען האַלטען, האָט ער ערקלעהרט ווייטער.

פֿאַר דער קורצער צייט האָט ה' באַ- ראָן אַריינגעלעגט אין א"י 160,000 פֿונט.

דער קאָנפֿליקט ווילנער יודישע קהלה דויערט ווייטער.

ווילנע, 25 (טעלעפֿאָניש פֿון אונ- זער קאָרעספּאָנדענט) ווי מיר האָבען נעכטען מיטגעטיילט האָט די קהלה- פֿערוואַלטונג נישט קוקענדיג אויף דער אינטערווענץ פֿון רעגירונגס-קאָמיסאַר, בעשלאָסען נישט מקבר צו זיין אויפֿ'ן יודישען בית עולם דאָס אַש פֿון ווילנער, וועלכער איז פֿערבערענט געוואָרען אין דאַנציגער קרעמאַטאָריום. די פֿאַמיליע פֿון פֿערשטאָרבענעם האָט זיך נאָך אַמאָל געווענדעט צום רעגירונגס-קאָ- מיסאַר און בעקומען אַ תשובה, אַז ער קען זיך נישט מישען אין אינערליכע רעליגיעזע ענינים פֿון דער קהלה.

די פֿאַמיליע האָט זיך געווענדעט צום אינערן-מיניסטער.

א האַרציגען פֿאַהרט-געזונד!

ווינשען מיר אונזערע ווערטע פֿריינד

ה' נחום כהן און פֿרוי פּערל האַכמאַן

צו זייער אַפּרייזע קיין אַרגענטינאַ, און מיר ווינשען זיי גליק אין זייער נייער היימאַט.

לעאָן בראָנשטיין,
וואָלף גאָלדמינק,
מאַרקוס בראָנשטיין
און עדעק סאַפּירשטיין.

1931

צענטראַל האַנדווערקער ראַט
וואַרשא, אָפּטיילונג לאָדז.

היינט, דינסטאָג, 8,30 אין אָווענד קומט פֿאָר
א פּלענאַר-זיצונג
1932

לויט פֿאָלגענדען סדר-היום: 1) בעריכט פֿון מיטגליד פֿון צ. ק. פֿון די לעצטע וואַרשאַווער זיצונג, 2) בעריכט וועגען די 1-טע עקזעקוטיווע זיצונג, 3) פֿערטיילונג פֿון די פּ.ק.אָ.-געלדער, 4) אָרגאַניזאַציע און 5) לויפֿענדע ענינים.

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-קאַבינעט
פֿון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

דיקענביינער-פֿערקרימונגען, פּאַראַליזען, געניי-שמערצען, פֿעט- זיכט, אַרטעריזם, שטוהל-פֿערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פֿון פּיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען).

עמפּפֿאַנג פֿון 3 ביז 5.

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik

געאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פֿון 3 ביז 9 אָווענד אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פֿראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.

186 צוגענגליכע פּרייזען.

פֿאַר מיטגל. פֿון קראַנקען-קאַסע און זייערע פֿאַמיליעס וואָהר בילינ.

אכטונג! אין מיין ברשטקלאַסיגער אכטונג!

קירזשנער- ווערען אָנגענומען זאַמט- ליכע פֿעלץ-אויסאַר- בייטונגען. פֿון אייגענער און אָנפּערטרויטע וואָרען צו ביליגע פּרייזען גוטע בעדינגונגען.

מ. שאַליט, פּעטריקאַווער 33

קומט און איבערצייגט אייך!

אַלער אַרט בישעם. פֿאַראַניעס, רעקורסע, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס, פֿינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָנגעשטעלט, אַמבילינסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעאַ 1 מאַי 7.

ווכטיגע בעמערקונג: טעגליך פֿון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער

איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָ- טעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען.

מיטגלידער פֿון פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען צאָהלען 25% בילינער.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פֿון 67 יאָהר אונזער לאַנגיעהריגער מיטגליד

נ. ע. ישראל יצחק מילשטיין

צו דער לויה, וועלכע קומט פֿאָר היינט, דינסטאָג, 12 אַ זייגער מיטאָג פֿון טרויער-הויז, פּולנאָצנאַ 14, ווערען אַלע מיטגלידער אויפֿגעפֿאָדערט צו קומען אָפּ- צוגעבען דעם פֿערשטאָרבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פֿערוואַלטונג פֿון לאָדזער יודישען פֿליישער-פֿעראיין, פּעטריקאָווער 24

1928

אַ פּאַטאַנג-אַפּיע

פֿאַר 15 הונדערט זלאָטיס מיט זעמטליכע צודאַטען צו פֿערקויפֿען צוליב אַברייזען פּונקט איז אַ גוטער. אַפֿער- טען אונטער פּאָטאָגראַפֿיע אין אַדמיניסטראַציע פֿון דער צייטונג.

שטרימפּף

און שקאַרפּעטען פֿערקויפֿט הורטאָווניקעס און דעטאַליסטען

Fabryka Pończoch
S. Bieliński
— Łódź —
Nowo-Cegielniana 20
telefon 19-16.

Dr. med. W. EYCHNER

פֿרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 38, טעל. 34-72

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פֿון 12 ביז 2 מיטאָג, אין דערהיים פֿון 6—8 אָווענד, זונטאָג—פֿון 11 ביז 12 מיטאָג.

Dr. med. J POLAKOW

ספּעציאַליסט פֿאַר קינדער-קראַנקהייטען

KONSTANTYNOWSKA 37, 39–75.

נעמט אָן פֿון 5—6,30 אָוו. אינדערהיים און פֿון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס מאַרק פּעטריק. 294.

Dr. H. Hammer

אַכושער און פֿרויען-קראַנקהייטען.

נעהמט אָן פֿון 5 ביז 7 אָווענד.

Wschodnia 38, telefon 28-39.

Dr. PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט - זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.

וועגערישע- און האַר- הויט - קראַנקה מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספֿאַל), רענטגען- שטראַהלען. - נעמט אָן 9—1, 4—8 אָוו., דאַמען: 4—5

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פֿאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפֿאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פֿאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פֿון 2 ביז 2 און פֿון 5—7. 75

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פֿון 10 ביז 11 און פֿון 2 ביז 3 נאָכם.

Dr. med. Braun

פּאָלודניאָוואַ 23, טעל. 40-26

ספּעציעל-אַרצט פֿאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר אויספֿאַל)

נעהמט אָן פֿון 9—12 און פֿון 5—8 אָווענד

Dr M. Klaczko

KILIŃSKIEGO 117

ספּעצ. פֿאַר אויערען-, נאָז- און האַלז-קראַנקה.

עמפּפֿאַנגט אין לעטשניצע „פּאָמאָץ" (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1) פֿון 9—11, פֿון 3—5 נ"מ אין לעטשניצע פּעטריק. 62 פֿון 11—1 און פֿון 7—8 אָוו., אין דערהיים פֿון 5 7

ד"ר מ. וואָלפֿסאָ

17 ווסכאָדניאַ 17

טעלעפֿאָן 28-83.

נעהמט אָן פֿון 5 ביז 7 אין אָווענד. 1310

Dr. med.
IGNACY MARGOLIS

אויגען קראַנקהייטען

זאַכאָדניאַ 57 (רוג-צעגעלניאַנאַ) נעהמט אָן פֿון 12 ביז 2 און פֿון 7 ביז 8 אָוו. 1925

פּאָליטיק

פון קונטוש און יופּעצע.

קיין גרויסע וויכטיגע זאַכען קומען איצט נישט פאָר אין אונזער אינערליכער פּאָליטיק: מ'וואַרט אויפ'ן סיים, וואָס וועט זיך די טעג לאָזען הערען.

מילא, פאַרנעהמט זיך דערווייל דער ראַדיקאַלער „גלאָס פּראַוודי“ מיט פּילסודסקי'ס קאַפּאָטע.

און דאָס איז נישט סתם אַזוי אַ קאַפּאָטע. אַ ממשותדיגע, אַ גוט אָדער שלעכט צוגעשניטענע, נאָר — אַ קאַריקאַטורישע, אַזאַ, וואָס דער „ראָבאָטניק“ האָט אָפּגעדרוקט אויף זיינע שפּאַלטען. והמעשה שהיה כך היה:

דער אויבענדערמאַנטער „ראָבאָטניק“ האָט אָפּגעדרוקט 2 קאַריקאַטורען. איינע — פון פּילסודסקי'ן, ווען ער איז געווען אָנגעטון, ווי אַנ'אַרבייטער, אין אַנ'אַרבייטער-בלוזע, דער אַמאָליגער פּילסודסקי, דער רעוואָלוציאָנער; און אַ צווייטע קאַריקאַטור פון דעם איצטיגען פּילסודסקי'ן, וועלכע טראָגט אַ פּריצישען מאַנטעל, אַ קונטוש, און איז אַרומגערינגעלט פון די פּריצים-מיניסטאָרען מעישטאָוויטש און ניעזאַביטאָווסקי.

משמעות, אַז צוליב דעם צייכענער'ס חטא איז דער קונטוש אַרויסגעקומען עהנליך אויף אַ יודישער יופּעצע, און ס'האָט זיך דערווייל פאַרקאָכט אַ שטיקעל קאַשע.

דער „גלאָס פּראַוודי“ (די שטים פון אמת) איז אויפגעבראַכט און וואַרפט פאַר די רעדאַקטאָרען פון „ראָבאָטניק“, אַז דאָס האָבען זיי אַ שייכות מיט כאַלאַטען ד. ה., אַז זיי שטאַמען פון יודען, און דער „ראָבאָטניק“ (דער אַרבייטער...) ביישט אויף צוריק, אַז דעם פּוילישען אַרבייטער איז נעהענטער דער קונטוש, ווי אַ כאַלאַט...

ס'איז, פאַרשטעהט זיך, אַ ויכוח לשם שמים; עס ווערט אַרומגעדעבאַטירט אַ פּרינציפּיעלע פראַגע — שיער אַ נאַציאָנאַל-פּראָבלעם, אין פון דער ענטסטקייט, מיט וועלכער די פראַגע איז אַוועקגעשטעלט לאָזט זיך נישט אָפּצו'וואַק'ן.

סיי דער „גלאָס פּראַוודי“ איז אויפריכטיג און אמת'דיג אויף זיין שטייגער, סיי דער „ראָבאָטניק“ איז — גערעכט.

דער קונטוש, איז איהם אפשר טאַקי מעהר צום האַרצען, ווי די קאַפּאָטע, וואָס, אַ סברה, זי שטאַמט פון דעם פּויערישען כאַלאַט און האָט זיך אין משך פון אַ לאַנגער היסטאָרישער עוואָלוציע פאַרוואַנדעלט אין דער איצטיגער יופּעצע...

דער „ראָבאָטניק“ איז אָבער נישט מחויב צו זוכען פּויער'שע התקרבות'ן, און אַז איהם איז ליבער און געשמאַקער פּריצישע לאַפּקע — איז די זאַך מער אונז ניחא.

מן.

—————

ל'איד-דזשאָרדזש

וועגען איבערבוי פון ענגלאַנד.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן צוזאַמענפאָהר פון די פאָרשטעהער פון די ענגלישע דאָמיניעס, וואָס קומט איצט פאָר אין לאָנדאָן, האָט ל'איד דזשאָרדזש, פאַרעפענטליכט אַ גרויסען אַרטיקעל, אין וועלכען ער באַהאַנדעלט די פראַגע וועגען דעם אינערליכען איבערבוי פון דער ענגלישער וועלט-מלוכה.

די באַשלוסען פון דעם צוזאַמענפאָהר וועלען האָבען אַ באַדייטונג נישט בלויז פאַר ענגלאַנד, נאָר אויך פאַר דער גאַנצער וועלט, יעדער פערטער איינוואוינער פון דעם ערד-קוגעל איז אַנ'אונטערטאַן פון דער ענגלישער קרוין. יעדער ראַסע, פאַרב, רעליגיע און שפּראַך איז פאַרטראָטען אין דער געוואַלדיגער מענשען-מאַסע, ואָס לעבט אונטער דער דער בריטישער פאָהן, און פונקט אַזוי איז אויך פאַרשידען די רעכטליכע באַציהונג פון איינצעלנע קאָלאָניעס צו דער צענטראַלער מאַכט.

עס זענען פאַראַן ווייטע לענדער, וואָס דאָס וואָרט פון לאָנדאָן איז פאַר זיי אַנ'אַבסאָלוט געזעץ. און ווידער זענען דאָ אַנדערע לענדער, צו וועלכע לאָנדאָן קען זיך ווענדען בלויז מיט העפליכע בקשות.

די דאָזיגע אומאָפּהענגיגע קאָלאָניעס האָבען פון זייער אייגענעם ווילען צוגעשטעלט אין דער מלחמה אַ מיליאָן אויסגעצייכענטע זעלנער. דער אָפּקלאַנג וואָס דער רוף פון ענגלאַנד האָט דעמאָלט געפונען אין די ענגלישע קאָלאָניעס, האָט פּשוט דעצידירט וועגען דעם ענדליכען נצחון פון דער מלחמה. וואָלטען די קאָלאָניעס זיך נישט אָפּגערופען, וואָלטען די קאָאַליציע-לענדער צושמעטערט געוואָרען, נאָך איידער אַמעריקאַ איז צוגעשטאַנען צו דער מלחמה.

די איצטיגע קאָנפערענץ פון די דאָמיניעס פאַרנעהמט זיך כמעט אויסשליסלעך מיט דער באַציאונג צום מוטערלאַנד. דערביי זענען דריי פון די פינף דאָמיניעס פאַרטראָטען דורך פּרעמיערען, וואָס זייערע קאַבינעטען שטיצען זיך אויף די שטימען פון פרעמדע, נישט ענגלישע ראַסען. מעקענזי קינג איז געקומען צו דער מאַכט דורך די פראַנצויזישע קאַנאַדער, וועלכע זענען נישט פריינדליך געשטימט צו ענגלאַנד. הערצאָג פון דרום-אַפריקאַ איז דער געוועזענער פיהרער פון די האָלענדישע עלעמענטען, וועלכע האָבען זיך אַזוי מוטיג געשלאָגען געגען דער ענגלישער פאָהן אין דעם בורען-קריג. אין האָלאַנד וואַקסט אַפילו די סימפּאַטיע צו ענגלאַנד, אָבער די זכרונות פון 7 הונדערט יאָהר קנעכטשאַפט לאָזען זיך נישט אויסלעשען אין עטליכע יאָהר.

גענעראַל הערצאָג פאָדערט פעלקעררעכטליכע אומאָפּהענגינקייט פאַר די דאָמיניעס. וואָס הייסט עס? אין די אינערליכע ענינים פון די דאָמיניעס מישט זיך לאָנדאָן סיי ווי נישט. עס האַנדעלט זיך אַלזאָ וועגען דעם, וואָס דאָס ענגלישע אויסלאַנדס-מיניסטעריום דערט אין נאָמען פון דער גאַנצער אימפּעריע און איז אין געוויסע פעלען זיך אַפילו נישט מייעב מיט די פאָרשטעהער פון די דאָמיניעס (כאָטש די לעצטע האָבען אייגענע פאָרטרעטער אין פעלקערבונד).

די קאָנפערענץ קען ווערען אַ קריטישע שעה אין דער געשיכטע פון דער ענגלישער אימפּעריע. מיט טאַקט, פאַרשטענדעניש און גוטען ווילען וועט מען דאָ געקענט אַ סך אויפטון. נישט די פראַנצויזישע קאַנאַדער און נישט די בורען פון דרום-אַפריקאַ ווילען זיך אָפּרייסען פון ענגלאַנד, און די אירלענדער ווייסען אויך אַז אַזאַ מין אָפּרייסען זיך איז אונמעגליך. אין קאַנאַדע און אין דרום-אַפריקאַ וואָלט דאָס אָפּזאָגען זיך איינגאַנצען פון ענגלאַנד נישט אַריבער אָהן אַ בלוטיגער בירגער-מלחמה און אירלאַנד ווידער איז אינגאַנצען אָפּהענגיג פון דעם ענגלישען מאַרק פאַר אירע פּראָדוקטען.

פאַר ענגלאַנד איז דעריבער געוואָנשען צו זיין ברייט-האַרציק און צו געבען די דאָזיקע דאָמיניעס אַ גרעסערע באַוועגונגס פרייהייט.

—————

דאָרט, וואו ס'וועבען זיך לעגענדעס.

דאָס שטעדטעל ביי'ם ברעג דניעסטר.

(קאָרעספּאָנדענץ פון טשערנאָוויץ).

ווי גוט אין חנ'עוודיק עס זענען די קאָסיגען-טעג אינט קליינעם בעסאַראַבער שטעטעל! אַרום און אַרום איז סאַמעט גאָלד—פון אויבען די הערבסט-זון און ביי די זייטען געלבט די קוקורוזע און עס ווינקען מיט גאָלדענע קעפּ די „שאָנעשניקעס“.

פון דער ווייטענס פאַרכאַפּט דאָס אויג דעם שטאָלצעם פּאַס פּונם כמורען דניעסטר, וואָס שיקט זיינע טריבע וואַסערן אין ים אַריין. דו וואַרפסט אַ בליק אויפ'ן רוסישען ברעג און דאָס האַרץ פאַרגעהט אין אַ באַזונדער קלעמעניש. דו דערמאָנסט זיך אין יענער צייט, ווען ביידע ברעגען זענען איינס געווען, האָבען געפיהרט אַ געמיינזאַם לעבען און זיך געטיילט מיט פריידען און יסורים.

היינט די באַהן? וויפיל לעבען פלעגט זי אַריינברענגען אינם לאַנגווייליגען, געגעצדיגען לעבען פון די ביידע שטעטלעך. די אַרומיגע פּויערים האָבען געפיהרט תבואה צו דער סטאַנציע, יודען האָבען געגרויזעט, געהאַנדעלט, געהאַנדעלט און אַ לעבען געמאַכט.

איצט זינקט דאָס שטעטעל אין שטויב און חורבן. דער וואָקזאַל אויפ'ן רוסישען ברעג דערמאָנט אַמאָל וועגען זיך מיט אַ הייזעריגען פּאַף—אָבער אומזיסט. דער רוף בלייבט אָן אַנ'ענטפער און נאָר די בערג ביים דניעסטר הילכען אָפּ מיט אַ צוצויגענעם קרעכץ. דאָס שטעטעל האָט זיך אָפּגעשטעלט אין וואוקס, זיך איינגעשרומפּען און וואַרט, פאַרגליווערט, אויף בעסערע צייטען.

בעזונדערס שווער דריקט דאָס טויטע שטילשווייגען. ביידע ברעגען האַלטען טריי דעם נדר פון שווייגען און לעבען אַנ'אָפּגעזונדערט לעבען. אַ תחום איז אויסגעוואַקסען צווישען ביידע שטעטלעך און יודען, וואָס פלעגען זיך זייט יאָהרען זעהען דריי מאָל אין טאָג שרייבען זיך איצט איבער דורך אַמעריקאַ.

עס קימערן זיך די ווייבער און קלאָגען, אַז זיי קענען נישט געהן אויף קבר אבות, אויפ'ן אַלטען בית-עלמין, וואָס ליגט אויף דער רוסישער זייט.— אַפילו די טויטע האָט מען ביי אונז צוגענומען—טענה'ן די יודענעס, מיט טרערען אין די אויגען.

דערפאַר רופט אַרויס אַ גרויסען אינטערעס יעדע געלעגענהייט, וואָס גיט די מעגליכקייט צו פאַרקעהרען מיט'ן רוסישען ברעג—די איינוואוינער פון די גרעניץ-פּונקטען דערמאָנען לטובה די קאָנטראַבאַנדיסטען, וואָס פלעגען דינען אַלס קוריערען און איבערפיהרען בריוולעך, גרופּען און גרויסע געלד סומען אויף יענער זייט. די אויסערליכע וועלט קען די שמוגלערס אַלס אכזרים און בלוטזויגערס און זעהר ווייניג ווייסען, וויפיל טובות זיי האָבען געטון זייערע היימישע מענשען. די געפעהרליכע „מלאכה“ האָט געפאָדערט טעסטע נערוועז און אַ האַרטע הויט. דאָס יודישע האַרץ האָט אָבער דיקטירט רחמנות צום אייגענעם ברודער. עס זענען בעקאַנט פיל פאַלען, ווען קאָנטראַבאַנדיסטען האָבען זיך מוסר נפש געווען פאַר יודען און פלעגען אַריבערברענגען גאַנצע משפחות אָהן אַ פּרוטה. איצט איז דאָס דאָזיגע בלוטיגע בלעטעל געשלאָסען און נאָר אין די ווינטער-נעכט דערצעהלט מען וועגען דעם, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטון אין די יאָהרען פון חורבן און פּאָגראָמע.

אָפּט עפענט מען אַ פענסטערל אין דער גלעזערנער וואַנד, וואָס טיילט אָפּ איין ברעג פונם אַנדערן, — עס קומען אָפּט פון דער רוסישער זייט דעלעגאַציעס, בכדי צו ערלעדיגען פאַרשידענע גרעניץ-סכסוכים. דאָס רופט אַרויס אַ סענסאַציע אין שטעטעל און קינד און קייט שיטען זיך אַרויס אויף דער גאַס, בכדי צו זעהען די רויט-אַרמייער, וואָס שפּאַנען מיט גדלות אין זייערע שפּיציגע רויטשטערנדיגע מיצלעך אין באַגלייטונג פון רומענישע אָפיצירען. ווער שמועסט נאָך, אַז עס טרעפט זיך, אַז אין שפּיץ פון דער רוסישער דעלעגאַציע שטעהט אַ יונגער היימישער יודישער בחור'ל?

דער דניעסטר וועקט אויף אַלע בלוטיגע זכרונות. יודען שטעהען כתות'וויין און דערצעהלען וועגען דערשטיקטע הילפס-רופען, וואָס פלעגען זיך הערען ביינאַכט פונם ברעג און וועגען שטילע לויות אויפ'ן יונגען בית-עלמין, וואָס איז ביך אויפגעוואַקסען ביים שטעטעל. עס הערען זיך מעשיות וועגען גוטע יודען, וואָס פלעגען אַריבערברענגען צוריסענע יריעות פון ספרי-תורות און וועגען אַמעריקאַנער, פעטערס וואָס פלעגען שפּריטצען מיט געלד בכדי אַריבערצונעמען זייערע אוקראַינער קרובים.

נישט ווייט שטעהען ווייבער און דערמאָנען מיט קלאָגעדיגע שטימען יענע אומשולדיגע יודישע טעכטער, וואָס זענען געשענדעט געוואָרען דורך די ברוטאַלע גרעניץ-וועכטערס. און די מאַמעס, וואָס זענען פון זיבען קראַפּ, דערוויסענדיג זיך, אַז זייערע קינדער זענען דערטרונקען געוואָרען בשעת'ן איבערגאַנג. די יונגעגע וועבט די אַלט-נייע לעגענדעס וועגען חלוצים, וואָס פלעגען אין די צעהנדליגער אַריבערשפּאַנען דעם געפרוירענעם דניעסטר אין ווינטער און זיך איבערגעבען דער גרעניץ-וואַך מיט די ווערטער: מיר פאָהרען קיין ארץ-ישראל. דער גרויסער דניעסטר כאַפּט אונטער די תפילות און די מעשיות און פאַרבאָרגט זיי אין זיין שויס וואו עס זינקען פילע בלוטיגע סודות.

דער רוסישער ברעג קאָכט אויך מיט יודען, אָבער די לעצטע זעהען אויס וואָכעדיג. אויף די פּנים'ער איז אויסגעגאָסען אַ שיפע זאָרג און אַ בלינדע הכנעה דעם פינסטערן שיקזאַל. און סידורים זעהט מען נישט ביי זיי אין די הענט: מען שפּאַצירט כלומרשט און מ'כאַפּט בגנבה אַ קוק אויף דער בעסאַראַבער זייט. אַזוי פלעגען אין די אַלטע צייטען קוקען אין די קליינע שטעטלעך די חתנים אויף זייערע כלות, ווען די לעצטע פלעגען שפּאַצירען מיט די חבר'טעס שבת פאַרנאַכט. קיין ישנגוואַרג איז כמעט נישט צו באַמערקען—בלויז אַלטע און אַלטיטשקע און זעלטען, זעלטען, ווען ס'וואַרפט זיך דורך אַ יונג פּנים. די צוויי שטומע מענשען שטראָמען, וואָס פליסען פאַרביי דעם כמורען און זיך פאַרטיפען טייך, מאַכען אויף אייך אַ שווערען רושם. אַזוי האָבען געדאַרפט אויסזעהען אין דאַנטעס דמיון די פאַרוואָגעלטע נשמות, וואָס בלאָנדזשען, זוכענדיג אַ תקון.

די זון פאַרגעהט אין פּורפּור און באַשפּריצט מיט פייער דעם וואַלד, וואָס שפּיגעלט זיך אין טייך. די נאַכט רוקט זיך אָן מיט אַ מאָל, און דער עולם ווערט אַלץ ווייניגער. פונם דניעסטר בלאָזט אַ קיהל ווינטעל און דער וואַלד שוואַרצט פון ווייטענס, ווי אַ געשפּענסט. דער שאָרך פון די בוימער גיסט זיך צוזאַמען מיט'ן גערויש פון דעם וואַסער און עס דאַכט זיך, אַז די דערטרונקענע קרבנות שטרעקען אויס די אָרעמס און קלאָגען שטיל אויפ'ן חורבן אוקראַינע.

י. יעחיז.

—————

וועגען איבערגעבען פּריוואַטע באָדען אין רשות פון קרן קימת.

ירושלים, (א"י. ק. ב.) די 20-טע יעהרליכע קאָנפערענץ פון דער ארץ-ישראל'דיגער אַרבייטער-פּאַרטיי „הפּועל הצעיר“, וועלכע איז פאָרגעקומען לעצטענס אין פּתח-תקוה, האָט צווישען אַנדערע, אָנגענומען אַ באַשלוס צו פאַרפליכטען אַלע פּאַרטיי-חברים, וועלכע באַזיצען שטחים-באָדען, איבערצוגעבען זיי אין רשות פון קרן-קימת-לישראל.

רעיעל! ביליג!

די נייעסטע פּאַרפומען, קרעמען, פּודער זייפען, קעלנישע און בלומען - וואַסערן, פּודער הובגאַן, קאַסטי און אַנדערע צו רעדוצירטע פּרייזען עמפּפעהלט

פּאַרפומעריע דרוקער,
!! זאַוואַדזקאַ !!

פאַר אַנגראָסיסטען - ראַבאַט!

ביליג! רעיעל!

—————

די פאָדערונג פון נייער קאָלאָניזאַציע-אַרבייט.

ירושלים, (א"י. ק. ב.) דער מרכז חקלאי פון דער הסתדרות העובדים אין א"י האָט אָנגענומען אַ רייהע רעזאָלוציעס, וועלכע שטרייכען אונטער די נויטווענדיגקייט, אַז דער קרן-היסוד זאָל אָנהויבען דאָס יאָהר אַ נייע קאָלאָניזאַציע-טעטיגקייט און דער קרן-קימת זאָל צוטרעטען צו דער אַמעליאָרירונג פון זיינע ניי-ערוואָרבענע שטחים באָדען. אויף רעאַליזירען די דאָזיגע פאָדערונגען איז נויטיג נאָך 70,000 פונט צו דעם בודזשעט, וואָס דער אַקציאָנס-קאָמיטעט האָט בעשטימט פאַר לאַנדווירטשאַפט אין תרפ"ו

—————

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוועגד צו קליניק-פּרייזען. זוז

31 גדאַנסקאַ 31.

נײַער פאָלקסבלאַט
26. אָקטאָבער 1926

דאס לאָדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
26. אָקטאָבער 1926

26 דינסטאַג **יח** מרחשון תרפ"ז	אָקטאָבער זון-אויפגאַנג 6.13 זון-אונטערגאַנג 4,27 לענג פון טאָג, 11

קאָנטראָל-פערזאַמלונגען.

היינט, דינסטאַג דעם 26-טען אָק־טאָבער קומען פאָר די קאָנטראָל-פער־זאַמלונגען פון די קאַטעגאָריעס A, C, C1 פון די פערזאָנען, וועלכע האָבען זיך צוליב פערשידענע סיבות נישט געשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין 1925.

די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען וועלען פאָרקומען לויט'ן פאָלגענדען סדר:

יאָהרגאַנג 1891.

(קאָנסטאַנטינער 81) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות J. מאָרגען מיטוואָך – Kd–Ka

יאָהרגאַנג 1892.

(קאָנסטאַנטינער 81) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות J. מאָרגען מיטוואָך -- Kd–Ka

יאָהרגאַנג 1893

(לעשנאָ 9) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות J. מאָרגען מיטוואָך Kd–Ka

יאָהרגאַנג 1894.

(קאָנסטאַנטינער 62) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות Gz–Gu.

מאָרגען מיטוואָך Ch–H

יאָהרגאַנג 1898.

(סקלאָדאָווע 40) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן אויף די אותיות Gz–Gr.

מאָרגען מיטוואָך Ch–H.

צו די פערזאַמלונגען דאַרף מען זיך מעלדען פונקט 9 אַ זייגער אינדערפריה מיטנעמענדיג מיט זיך דאָס מיליטער-ביכעל מאָביליזאַציאָנס-קאַרטע און אַנדערע מי־ליטער-דאָקומענטען. די, וועלכע וועלען זיך נישט שטעלען וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

1903

ווערט בעפרײַט.

(אָ) דער יאָהרגאַנג 1903, אין אַלע פאָרמאַציעס, וועט בעפרייט-ווערען אין ענדע נאָוועמבער ד. י.

אַ שפּיצעל

פון אַ סם'עראַדנע פאָרפאָלק.

(ד) אין דאָרף „קאַנאַרי (בזשעזשינער-קרייז) האָבען די דאָרפס-איינוואוינער, דאָס פאָרפאָלק מודאָס געפרובט פער־סם'ען מיט אַרשעניק זייער מוטער (שווי־גער) די 64 יעהריגע ציופּאָוואַ.

דאָס פאָרפאָלק מוראָס האָט יעדען טאָג אַריינגעשיט דער אַלטעטשקער אין זופּ-אַריין אַ פּאָרציע אַרשעניק. די אַלטע האָט אָבער געפיהלט דעם אויסערגעוועהנליכען טעם פון דעם עסען און מיטגעטיילט וועגען דעם דער פּאָליציי.

בעת דער רעוויזיע ביי די מוראָס'עס האָט מען געפונען אַ גרעסערע דאָזע אַרשעניק.

בעשטראָפטע

שפּײַז-סוחרים.

(פּ) לויט'ן אויפטראַג פון דעם ליכטוועאָמט האָט דאָס פרידענס-געריכט בע־שטראָפט פאַר נעהמען ספּעקולאַציוּוע־פרייזען פאָלגענדע פערזאָנען:

פאַר מילך – שטיינשליכט ריינהאָלד (גאַביאַרקאָווסקאַ 35) מיט 50 זלאָטעס שטראָף; לעהרער מאַריאַ (פון אָגדזשיעע 11) – 50 זלאָטעס שטראָף; פאַר פּוטער–וואָלטשאַק זאָפיאַ (פּיענקנאַ 21) מיט 100 זל. שטראָף. לאָמענט ראָזאַליאַ פאַר קאַרטאָפעל 50 זל. שטראָף; ענגאָכאָווישש אהרן (זשעראָמסקאַ 49) מיט 40 זלאָטעס לעבערמאַן מרדכי (ליפּאָוואַ 31) מיט 50 זל. שטראָף.

דער מערדער פון פאַבריקאַנט דאַבראַניצקי

ווערט היינט גע'משפּט פון לאָדזער קרייז־געריכט.

היינט, דינסטאַג, קומט-פאָר אין לאָדזער קרייז-געריכט דער פּראָצעס איבער דעם 23-יעהריגען סטאַניסלאַוו יאַבלאָנסקי, וועלכער האָט דעם 12 יולי, 1926, דער־שאָסען דעם לאָדזער יודישען פאַבריקאַנט יוסף דאַבראַניצקי.

די געשיכטע פון דעם מאָרד איז פאָלגענדע.

אין דער פאַבריק פון די ברידער דאַבראַניצקי אויף ציגעל-גאַס 89 זענען געווען בעשעפטיגט ביז 200 אַרבייטער.

צווישען די אַרבייטער האָט זיך גע־פונען איינער סטאַניסלאַוו יאַבלאָנסקי 23 יאָהר אַלט (זאַגאַיניקאָוואַ 4), וועל־כער האָט זיך אָפט געקריגט מיט די פאַבריק-מייסטער און נישט געוואָלט אויספיהרען די אַרבייט, וועלכע ער האָט געדאַרפט טון. אָפט האָט יאַבלאָנ־סקי אויך געהאַט שאַרפע קאָנפליקטען מיט'ן פאַבריק-מייסטער גיצעל (אַ דייטש), אויף וועלכע יאַבלאָנסקי האָט זיך גע־וואָרפען שלאָגען.

צוליב דעם אַלעם איז יאַבלאָנסקי אָפּגעזאָגט געוואָרען פון פּאָסטען און מ'האָט איהם אויסגעצאָהלט פאַר 2 וואָ־כען ענטשעדיגונג.

באַלד נאָכדעם, ווי יאַבלאָנסקי איז אָפּגעזאָגט געוואָרען פון פּאָסטען, האָט ער כסדר געדראָהט סיי דעם פאַבריק־מייסטער, סיי דעם ה' דאַבראַניצקי, אַז ער וועט נקמה-נעהמען, אויב מ'וועט איהם נישט צונעהמען צוריק צו דער אַרבייט.

ה' דאַבראַניצקי האָט אָבער די דראָהונגען נישט גענומען ערנסט, אָבער ער האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פּאָליציי.

אין קריטישען טאָג, אַרום האַלב 5 פאַרנאַכט איז יאַבלאָנסקי ווידער גע־קומען אין דער פאַבריק און געבליבען שטעהן אין פּאַרטיער-שטיבעל.

אין דער זעלבער צייט איז ה' יוסף דאַבראַניצקי אַרויס פון פאַבריק און זיך

סטאַניסלאַוו יאַבלאָנסקי
דער מערדער פון פאַבריקאַנט יוסף דאַבראַניצקי.

נעלאָזט אין דער ריכטונג צום פּאַרטיער־שטיבעל. באַלד איז צו איהם צו יאַב־לאָנסקי אין געפרעגט:

— איהר וועט מיך צונעהמען צוריק צו דער אַרבייט, אָדער נישט?

דערויף האָט ה' דאַבראַניצקי גע־ענטפערט:

— וועגען דעם האָט שוין דעצידירט דער פאַבריקס-מייסטער גיצעל און צו איהם דאַרפט איהר זיך ווענדען.

באַלד דערויף האָט יאַבלאָנסקי אַרויס־געכאַפּט פון טאַש אַ רעוואָלווער פון'ם טיפּ „פּויער" און 2 מאָל אויסגעשאָסען אין דאַבראַניצקי'ן.

די קוילען האָבען געטראָפען אין האַלז און אין דער פּלייצע. דאַבראַניצ־קי האָט אַפילו נישט בעוויזען אויסצו־שרייען, און ער איז אַנידערגעפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

דער טרוזש האָט געמאַכט אַ גע־וואַלד, אויף וואָס ס'זענען אָנגעלאָפען עטליכע אָנגעשטעלטע פון קאָנטאָר און אַרבייטער פון דער פאַבריק.

יאַבלאָנסקי האָט זיך רוהיג אַנידער־געזעצט אויף אַ בענקעל אין פּאַרטיער־שטיבעל און שפּעטער אַרויס אויפ'ן הויף, געהענדיג אַהין און צוריק מיט'ן רעוואָלווער אין האַנד.

עטליכע אַרבייטער האָבען זיך אויף איהם געוואָרפען. יאַבלאָנסקי האָט זיך אָבער רוהיג אָפּגעקעהרט און אַ זייט און געפרעגט:

— אויף וועמען וואַרט איהר? פאַר־וואָס רופט איהר נישט פּאָליציי?

אין עטליכע מינוט אַרום זענען אָנ־געקומען אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש עטליכע פּאָליציאַנטען, יאַבלאָנסקי איז געשמידט געוואָרען אין קייטען און אָפּ־געפיהרט געוואָרען אין 5 קאָמיסאַריאַט.

דער אָנגעקומענער פּאָליציי-דאָקטאָר האָט קאָנסטאַטירט, אַז דאַבראַניצקי איז געפאַלען טויט שוין פון דער ערשטער קויל, וועלכע האָט איהם איבערגעריסען די אָדערן פון האַלז.

צומאָרגענס איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם ערמאָרדעטען פאַבריקאַנט דאַבראַניצקי.

*

עטליכע טעג נאָכ'ן מאָרד זענען פון דער פאַבריק אָפּגעזאָגט געוואָרען דעם מערדער'ס ברודער און מוטער. ס'איז דעריבער ענטשטאַנען אַ קאָנפליקט און דער פעראיין „פּראַצאַ" האָט געפאָדערט, אַז די מוטער און ברודער פון מערדער זאָלען בלייבען ביי דער אַרבייט. די דאָזיגע פאָדערונג האָט די „פּראַצאַ" געשטיצט מיט אַ שטרייק. גלייכצייטיג האָט דער פעראיין „פּראַצאַ" אָנגעהוי־בען אַ זאַמלונג לטובת דער פערטיי־דיגונג פון יאַבלאָנסקי'ן.

אַלס פערטיידיגער פון מערדער יאַב־לאָנסקי'ן, טרעט אַרויס דער ז.פּ.ראָוויטץ אַדוואָקאַט ד"ר מיכנאַ, דער פּרעזעס פון לאָדזער שטאָט-ראַט.

מאַנופאַקטור־סחורה קיין רומעניע.

8 וואַגאָן פאַר אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס איז שוין אוועקגעשיקט־געוואָרען.

(ע) נאָך לענגערע אונטערהאַנדלונגען צווישען דער דירעקציע פון דער פירמע „שייבלער און גראָהמאַן" מיט די פאָר־שטעהער פון אַ רייה גרעסערע טעקס־טיל-הורטאָווניקעס אין גאַליץ איז גע־שלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך, לויט וועל־כען די רומענישע פירמעס האָבען בע־שטעלט 8 גרעסערען טראַנספּאָרט פון לאָדזער מאַנופאַקטור פאַר רומעניען.

אַ טייל פון דער בעשטעלונג, און נעמליך, 8 וואַגאָן מאַנופאַקטור-סחורה פאַר אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס, איז שוין נעכטען טראַנספּאָרטירט-געוואָרען צו דער רומענישער גרעניץ.

ס'איז אזוי אויך: גענוג חושך

דער סוחרים-פעראיין איז מאַכי גערעכט. אָבער פאַרוואָס זאָל נישט עלעקטריש בעלייכטונג בכלל ביליגער ווערען?!

(ע) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט דער לאָדזער סוחרים-פעראיין-דע־טאַליסטען (פּעטריקאָווער 31) זיך גע־ווענדעט צו דער עלעקטראָווניע מיט אַ פאָרשלאָג צו טעיקלענערען דעם אָפּ־צאָהל פאַר עלעקטרישע בעלייכטונג אין די אויסשטעל פענסטער.

די סוחרים מאָטיווירען זייער פאָר־שלאָג דערמיט, וואָס די הויפּט-גאַסען אין לאָדז זעהען ביי נאַכט אויס ווי אין אַ פּראָווינץ-שטעטעל. און זיי, די סוחרים זענען נישט אומשטאַנד צו בעלייכטען די אויסשטעלונגס-פענסטער צוליב'ן טיי־ערען טאַריף פון עלעקטריע.

זיי פאָדערן דעריבער, אַז פאַר די אויסשטעל-פענסטער זאָל בעשטימט ווע־רען אַ ספּעציעלער ביליגער טאַריף.

*

(ב) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָבען די קאָנסומענטען פון עלעקטרי־שער בעלייכטונג אויף אַ פערזאַמלונג בעשלאָסען אָנצונעהמען מיטלען געגען די צו הויכע פרייזען פאַר עלעקטריע.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס ווערט די וואָך אַרויסגעשיקט אין דעם האַנדעלס-מיניסטעריום אַ דעלעגאַציע מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען ס'ווערט געפאָדערט, אַז דאָס אַרטיקעל פון ער־שטען געברויך–בעלייכטונג: הייסט עס–זאָל נישט דינען אַלס מיטעל צו בערייכערען די פריוואַט אינהאָבער פון דער עלעקטראָווניע.

מען מוז פערריכטען די דירות.

(מ) דאָס פרידענס-געריכט האָט בע־שטראָפט דעם הויז-ווירט בערעק ראָזענ־בערג (פּאָלודניאָוואַ 31) מיט 100 זל. שטראָף דערפאַר, ווייל ער האָט נישט אויסגעפיהרט די פעראָרדנונג פון דער דירה-אינספּעקציע צורעכט צו מאַכען די פענסטער ביים לאָקאַטאָר יהודה ראָזענפעלד.

די שטראָף בעפרייט אָבער נישט דעם בעל-הבית פון דעם רעמאָנט ביים לאָ־קאַטאָר: דער רעמאָנט מוז געמאַכט ווע־רען אין משך פון איין חודש, אין גע־געגפאַל וועט דעם רעמאָנט אַדורכפיה־רען דער מאַגיסטראַט אויפ'ן חשבון פון דעם הויז-ווירט.

* * *

פאַר נישט אויספיהרען די פער־אָרדנונגען פון דער דירה אינספּעקציע וועגען רעמאָנט פון אַ סופיט ביי אַ לאָקאַטאָר האָט דאָס פרידענס-געריכט פער'משפּט דעם הויז-ווירט פּרענקעל צו 3 טעג אונבעדינגטען אַרעסט און צו בעצאָהלען געריכטס-קאָסטען.

קויהלען-דעלעגאַטען.

ס'איז נאָך נישט קלאָהר – מען דאַרף זיך בעקענען.

(ב) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דרינ־גענדער אינטערווענץ פון דער וואָיע־וואָדזשווע און פון דעם פעראיין פון טעקסטיל-אינדוסטריע צוליב דעם קאָ־טאַסטראָפאַלען קויהלען-מאַנגעל אין לאָדז קומען היינט צופאָהרען פון וואַרשע 2 דעלעגאַטען, כדי זיך אויפ'ן אָרט צו בעקענען מיט דער לאַגע און אויסגע־פונען מיטלען צו רעגולירען די קאָמו־ניקאַציע פון די קויהלען-טראַנספּאָרטען.

(ב) נעכטען איז קיין פאַבריקאַנץ אָנ־געקומען אַ טראַנספּאָרט קויהלען ספּע־ציעל פאַר דער אינדוסטריע. די פאַב־ריקען פון „קרושע און ענדער" זענען באַלד געלאָזט געוואָרען אין גאַנג.

בוי-אַרבייטער

פאָדערען 40 פּראָצ. הוספה.

(ב) די בוי-אַרבייטער האָבען בעשלאָ־סען אַרויסצוטרעטען מיט אַ הוספה-פאָ־דערונג פון 40 פּראָצענט.

וועגען דעם בעשלוס האָבען די אַר־בייטער מיטגעטיילט דעם אַרבייטס־אינספּעקטאָר [מיט אַ ביטע צוזאַמענצו־רופען אַ קאָנפערענץ מיט די אַרבייטס־געבער.

אַ רעפּעטיציע

פון קומענדיגען ווינטער.

(אָ) דער וואַרשאַווער מעטעאָראָלאָ־גישער אינסטיטוט זאָגט פאָר אויף די נאָהענטסטע טעג נישט זיכערע קאַלטע און רעגענדיגע טעג. איידער עס וועט אָבער צו אונז קומען דער ווינטער, וועט זיך נאָך אויסלייטערן, און זיין עטוואָס וואַרעמער.

אַ הפסקה

איז די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען.

(ד) צוליב די שלעכטע וועטערען אין דער דערנאָהענטערונג פון ווינטער שטעלען זיך אָפּ די אַרבייטען ביי'ם בויען פון דער וואַסערלייטונג און קאַ־נאַליזאַציע. אַ גרויסע טייל פון די רע־דוצירטע אַרבייטער וועלען בעקומען אינטערשטיצונג אין אַרבייטסלאָזען־פאָנד.

געענדיגט

דער שטרייק פון קאַמאַשען־שטעפּער.

(–) די קאַמאַשען - שטעפּער-כאַלופּני־קעס האָבען געענדיגט דעם שטרייק.

זיי האָבען געוואונען: 55 פּראָצענט הוספה און אַלע ווערען פערשריבען אין דער קראַנקען-קאַסע.

לאָדזער יודישע טעאַטער־סטודיע.

מיט'ן אָנהויב פון נייעם שול-יאָהר, וועט שבת, דעם 13. נאָוועמבער, 4 אַ זייגער נאָכמ. פאָרקומען אַ עקזאַמען פאַר נייע קאַנדידאַטען, וואָס ווילען ווערען מיטגלידער אין סטודיע.

בקשות ווערען נאָך אָנגענומען טעג־ליך פון 8 ביז 10 אָוונט אין לאָקאַל פון פאָלקס-הויז (זגוואַדזקאַ 5).

שלענצקי בעקומט 12 יאהר שווערע תפיסה.

דער נעכטיגער פראצעס פון יונגען קאמוניסט, וועלכער האט דערשאסען וויטקאווסקי'ן.

דאס היגע קרייז-געריכט האט נעכטען בעטראכט דער פראצעס פו יעקב הערש שלענצקי, וועלכער האט דעם 6. יולי ה. י. נישט ווייט פון קאלישער וואקזאל אין לאדז דער'הרג'עט דעם קאלישער בעקער-ארבייטער רפאל וויטקאווסקי, וועלכער האט געזאלט זיין א פראוואקאטאר.

דער דאזיגער פראצעס האט ארויסגערופען א גרויסע פאראינטערעסירונג. עס שטענס, צוליב דעם פאליטישען באדען, וועלכער דער מארד האט געהאט און צווייטענס, צוליב דער פערזאן פון דעם בעשולדיגטען, וואס איז אינגאנצען אלט 22 יאהר.

שלענצקי קומט אריין

אין געריכטס-זאל אין בעגלייטונג פון 2 פאליציאנטען. פון דער ווייטענס געהען זיינע 2 שוועסטער, די איינציגע משפחה-מיטגלידער, וועלכע ער האט, שלענצקי האט נישט קיין עלטערן. דער אנגעקלאגטער איז זעהר פיין געקליידעט, איז

איינגאנצען רוהיג.

ער זעצט זיך אוועק אויף דער בעשולדיגונגס-באנק, בעגריסט זיך מיט זיינע בעקאנטע, וועלכע געפינען זיך צווישען פובליקום, שמועסט זיך אדורך מיט זיין פערטיידיגער אדוואקאט האניגוויל פון ווארשא און ווארט געדולדיג אויפ'ן אנהויב פון פראצעס.

דאס געריכט

קומט אריין אין פאלגענדען צוזאמענשטעל: פארזיצענדער קאלאטשקי, בייזיצענדע ווילקאווסקי און קניך, פראקוראר - מאַרקאווסקי.

די עדות האבען זיך אלע צוגעשטעלט.

נאכדעם, ווי דער פארזיצענדער פרעגט אויס די פערזאנאליען פון דעם בעשולדיגטען, לויט וועלכע שלענצקי ביט זיך אן אלט

רעלי־ניאנסלאָזער,

לייענט דער פארזיצענדער דעם בעשולדיגונגס-אקט.

פארזיצענדער: צי אנערקענט איהר זיך פאר שולדיג, אז דעם 6. יולי 1926 האט איהר דורך 3 רעוואלווער-שאסען דער'הרג'עט דעם קאלישער איינוואוינער רפאל וויטקאווסקי?

אנגעקלאגטער: איך אנערקען, אז איך האב געשאסען אויף וויטקאווסקי'ן. איך קען אבער אויף זיכער נישט זאגען וויפיל שאסען איך האב דעמאלס אויף איהם געגעבען.

שלענצקי גיט דאן

אויספיהרליכע

ערקלערונגען וועגען זיינע בעציהונגען מיט וויטקאווסקי'ן און וועגען אלץ וואס האט איהם געבראכט וויטקאווסקי'ן צו דערשיסען. שלענצקי האט וויטקאווסקי'ן בעקענט אין מערץ 1925. וו. האט געזעצט א פסעוודאנים „בערנארד". וויטקאווסקי האט געגרינדעט א צעטעל פון דער קאלישער קאמוניסטישער ארגאניזאציע, אז מ'זאל איהם אויך דא אין לאדז אריינגעהמען אין דער ארגאניזאציע, צו וועלכער שלענצקי האט שוין אנגעהערט. זיי האבען זיך גאנץ אפט בעגעגנט. אזוי ווי אהן זשיראנטען איז שווער אנצוקומען אין דער קאמוניסטישער ארגאניזאציע, האט

שלענצקי זשירירט

פאר וויטקאווסקי'ן ביים אנקומען אין דער קאמוניסטישער יוגענד-ארגאניזאציע. וויטקאווסקי האט זיך בעקלאגט פאר'ן אנגעקלאגטען, אז ער ווערט פערפאלגט דורך געהיים-אגענטען,

אין א געוויסען טאג איז

וויטקאווסקי פערשוואונדען געווארען

אין דער אנגעקלאגטער האט זיך דערוואוסט, אז ער איז ארעסטירט געווארען פאר געהערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי. שלענצקי האט דעם ארעסטאנט אריינגעשיקט עסען און האט זיך איבערהויפט מיט איהם שטארק אינטערעסירט.

פלוצלונג, דערצעהלט שלענצקי, האב איך זיך דערוואוסט, אז וויטקאווסקי טרעט ארויס אלס עדות פון דער בעשולדיגונג אויפ'ן פראצעס פון די יוגענטליכע נאדעל-ארבייטער. דאס האט מיר שטארק וועה געטאן, איך האב צו דעם מענשען געהאט צוטרויען און כ'האב נישט געוואוסט וואס דאס זאל בעדייטען.

דער אנגעקלאגטער דערצעהלט ווייטער, אז ער האט זיך שוין געפיהלט גליקליך דעמאלט, ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז וויטקאווסקי האט זיך צום פראצעס אלס עדות נישט צוגעשטעלט. בעת דעם פראצעס פון די נאדעל-ארבייטער איז שלענצקי געווען ארבייטסלאז און דעריבער געהאט צייט צו שטעהען פאר'ן געריכט און זיך אינטערעסירען מיט'ן פראצעס. אין

דעם קריטישען טאג

האט ער געזעהען ארויסגעהען די שוועסטער און מוטער פון די אנגעקלאגטע נאדעל ארבייטער, וועלכע האבען שטארק געוויינט דעמאלס האט ער זיך דערוואוסט, אז וויטקאווסקי איז דאך צום פראצעס געקומען און האט געגעבען ערקלערונגען געגען די בעשולדיגטע. פלוצלונג האט ער דערזעהען וויטקאווסקי'ן ארויסגעהען פון געריכט. שלענצקי איז איהם נאכגעגאנגען ביז ער איז געקומען נאכ'ן טונעל.

דא־ט האט ער אויף איהם געשאסען.

פארזיצענדער: ווי לאנג האט איהר געהאט דעם רעוואלווער און צו וועלכען צוועק האט איהר איהם געהאט?

שלענצקי: דעם רעוואלווער האב איך געקויפט 6 וואכען פאר דער געשעהעניש

אהן שום בעשטימטען ציל.

פראקוראר: וויפיל האט איהר דורכשניטליך פערדינט א וואך, ווען איהר האט געהאט ארבייט?

אנגעקלאגטער: פון 25–30 זלאטיס א וואך. דעמאלט ווען איך האב נישט געארבייט, האבען מיך אויסגעהאלטען מיינע שוועסטערן.

פארזיצ.: ווי אפט האט איהר זיך געזעהען מיט וויטקאווסקי'ן?

אנגעקלאגטער: יעדען טאג צו 5 6 שעה.

פראקוראר: צי ווייס דער אנגעקלאגטער, אז וויטקאווסקי האט זיך אין פורמע אפגעזאגט פון קאמוניזם, און האט זיך סעפארירט פון די קאמוניסטען?

אנגעקלאגטער: ניין, איך האב וועגען דעם נישט געוואוסט.

פראקוראר: וויפיל האט איהר בעצאהלט פאר'ן רעוואלווער.

אנגעקלאגטער: 50 זלאטיס, איך האב דאס בעצאהלט אין 2 ראטעס.

אדוו. האניגוויל: פארוואס האט איהר שטענדיג געטראגען דעם רעוואלווער ביי זיך.

אנגעקלאגטער: איך בין געווען א קאמוניסט, איך האב מיך גערעכענט ריכטען, אז יעדע מינוט זאל ביי מיר פארקומען א רעוויזיע. איך האב דעריבער נישט געוואלט, אז מיינע שוועסטערן, וועלכע האבען קיין שום געמיינזאמעס נישט מיט דער בעוועגונג זאל האבען אונאנגענעהמליכקייטען.

עס הויבט זיך אן

רער פערהער פון די עדות,

אין דער צאהל פון 8 פערזאן, צווישען זיי דעם פערשטארבענעם וויטקאווסקי'ס א שוועסטער און א פאליטישען ארבעסטאנט יחיאל ראזען שלענצקי'ס א בעקאנטער. די איבעריגע זעקס עדות זענען

טראמוואי־קאנדוקטארען,

וועלכע האבען געזעהען, ווי שלענצקי האט געשאסען אין פאליציאנטען, וועלכע האבען שלענצקין געכאפט.

ראזען גיט זיך אן אלס רעליגיאנסלאזער, אסתר וויטקאווסקא איז אויפ'ן פערלאנג פון אדוואקאט בעשוואוירען געווארען.

די פאליציאנטען ערקלערען, אז נאכדעם, ווי שלענצקי האט געשאסען, האט ער אנגעהויבען אנטלויפען, ס'איז געווארען א טומעל און מ'האט גענומען איהם נאכיאגען און אויף קאראלעווסקע 22 האט מען איהם געכאפט. צווישען דעם

שיסער און א פאליציאנט

איז דעמאלס פארגעקומען אזא דיאלאג:

– וואס האט איהר געטון?

– איך האב געשאסען.

– וועמען?

– נישט קיין פאליציאנט, נאר א פראוואקאטאר.

דער פארזיצענדער לייענט דאן פאר דעם פערהער פון דעם פערוואונדעטען וויטקאווסקי. אין

פראטאקאל

דערצעהלט וויטקאווסקי, אז ער האט דערהערט הינטער זיך עטליכע שאסען; ווען ער האט זיך אויסגעדרעהט האט ער געזעהען, ווי א יונגערמאן ווארפט אוועק א רעוואלווער און הויבט אן אנטלויפען. מיט עטליכע מינוט שפעטער האבען די פאליציאנטען געבראכט א יונגעמאן, אין וועלכען וויטקאווסקי האט דערקענט דעם שיסער.

וויטקאווסקי

ערקלערט ווייטער אין פראטאקאל, אז שלענצקי'ן זעהט ער דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען. צו איהם האט מען זיך עטליכע מאל געווענדעט, אז ער זאל נישט ארויסטרעטען אלס עדות אין פראצעס פון די יוגענדליכע נאדעל-ארבייטער. מ'האט איהם אפילו דערפאר געוואלט געבען 1000 זלאטיס.

עדות

אסתר וויטקאווסקא

ערקלעהרט, אז בעת איהר ברודער איז געזעסען אין לאדזשער טורמע איז צו איהר געקומען א יונגערמאן נאך קאליש און איהר געגעבען 15 זלאטיס אויף רייזע-הוצאות, כדי זי זאל פאהרען קיין לאדז זיך זעהען מיט'ן ברודער און איהם בעאיינפלוסען, אז ער זאל נישט ארויסטרעטען אלס עדות אין נאדעל-פראצעס. דער עדות זאגט ווייטער, אז איהר ברודער האט גערן

נישט געוואלט פאהרען

קיין לאדז אויפ'ן פראצעס, אבער ס'איז געקומען א פאליציאנט און איהם מיטגענומען.

עדות יחיאל ראזען

ערקלערט, אז שלענצקי איז געווען א מיטגליד פון א קרייז-קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער יוגענד-ארגאניזאציע. שלענצקי מיט וויטקאווסקי'ן האבען זיך גוט געקענט. וויטקאווסקי האט אפילו אמאל געגעבען דעם עדות א זלאטי שפצוגעבען שלענצקין.

עקספערט כאבראווסקי בעקוקט דעם רעוואלווער מיט וועלכען שלענצקי האט געשאסען און ער ערקלעהרט, אז דער רעוואלווער איז א גוט-צילענדער, האט 2 מאגאזינען פון 60 שריט ווייט קען מען דערשיסען א מענשען צום טויט. דער רעוואלווער קאסט אין האנדעל 70 זלאטיס.

עקספערט ד"ר הורוויטש ערקלעהרט, אז הגם וויטקאווסקי איז געשטארבען פון א קאמפליקאציע (לונגען - ענטצינדונג) איז דאך אייך שאס, וואס שלענצקי האט געגעבען געווען א טויטליכער.

מיט דעם ווערט די

געריכטס אויספארשונג פערענדיגט

און דער פארזיצענדער גיט א ווארט דעם פראקוראר.

הינטער דעם שאס פון שלענצקי'ן, הויבט אן

דער פראקוראר,

שטעהט א געהיימניספולע מאפיע, וועלכע קירעווט מיט דער האנד וואס שיסט. דאס זעלבע איז געווען בעת די שאסען פון ענגלען, באטוויניע, היבנער און גומקאווסקי, מיט וועלכע די זעלבע פערברעכערישע מאפיע האט געקירעוועט. צו די גרויזאמע און מיאוסע פערברעכענס ווערט צוגעגעבען א צוטשע פאניש וואס הייסט: „פאליטישער מארד", וועלכע ווערט דערנאך גלאריפיצירט צוזאמען מיט דעם אויספיהרער. מיר מוזען היינט אונטער פאליטישען מארד פערשטעהען א פשוט'ען ארדינערען מארד, דאס איז נישט פון די פאליטישע מארדען, וועלכע האבען נאך געקענט האבען א זין, ווען אונזער מלוכה איז געווען אין קנעכטשאפט. דער אנגעקלאגטער איז

נישט קיין געבוירענער פערברעכער

אדער מערדער, נאר א בלינד ווערקצייג אין די הענד פון אנ'ארגאניזאציע, א תליון פון די אורטיילען פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אנ'אויספיהרער פון א מארד, וועלכער איז בעשלאסען געווארען פון דער מאפיע, וועלכע איך האב דערמאהנט.

מ'קאן נישט גלויבען, אז דער עטעסטאט איז געמאכט פון פערזענליכער נקמה פון אנגעקלאגטען, דאס האט געטאן אנ'ארגאניזאציע, מאר וועלכע וויטקאווסקי איז געווארען געפעהרליך, אלע בעווייזען זענען דא דערצו. דער רעוואלווער, די 1000 זלאטיס וואס מ'האט געוואלט געבען וויטקאווסקי'ן, די 15 זלאטיס פאר וויטקאווסקי'ס שוועסטער, דאס אלץ בעווייזט

די האנד פון אנ'ארגאניזאציע.

שלענצקי האט דאך אפילו נישט געקענט וויטקאווסקי'ן, דאס האט דאך דער לעצטער קאטעגאריש אין פאניג ערקלערט, וואס פאר אנ'אינטערעס האט וויטקאווסקי געהאט צו לייקענען? מ'קען נישט גלויבען דעם אנגעקלאגטען און אפילו דעם עדות ראזען, דאס אלץ בעווייזט, אז שלענצקי איז געווען אנ'אויספיהרער פון אנ'אורטייל און וואס האט דאס וויטקאווסקי אזעלכעס געטון? ער האט ערפילט זיין בירגערליכען חוב, ער האט זיך אפגעזאגט פון קאמוניזם און ארויסגעטרעטען געגען זייער פערברעכערישער ארבייט.

דאס אלץ קוואליפיצירט זיך, אז איך זאל פערלאנגען פאר שלענצקי'ן טויט שטראף. איך טו עס אבער נישט, ווייל איך האלט נישט פון די פרינציפען פון „עין תחת עין", אבער איך פאדער פאר'ן אנגעקלאגטען

אייביגע שווערע תפיסה.

אדוו. האניגוויל: איך געפין מיך אין א זעהר שווערער סיטואציע, ווייל פער טיידיגענדיג א מענש, וועלכער האט דערשאסען א צווייטען, בין איך אליין בעגען שיסען, געגען יעדע ארט בלוט-פערגיסונג. איך פערשטעה אויך נישט ווער ס'קען גלאריפיצירען בלוט-פערגיסונגען, איך האב אבער געוואלט בעטען דאס געריכט נישט נעהמען דעם פרינציפ פון

עין תחת עין.

נאר ארייננקוקען און אריינדרונגען אין דער נשמה פון אנגעקלאגטען, איהם פערשטעהען.

איך ווייס נישט, צי שלענצקי איז געווען דער תליון פון א טויט-אורטייל פון דער קאמוניסטישער פארטיי. דער פראקוראר ווייס דאס אויך נישט. דאס זענען סעקרעטן וואס שוועבען אין דער לופט, פון דער געריכטס-אויספארשונג האבען מיר דאס נישט געזעהען. די קאמוניסטישע פארטיי איז אומלעגאל, זי האט געהיימנישען און יעדער פון איהרע מיטגלידער איז אין געפאהר ארעסטירט צו ווערען, וואס איז דען פאר וואונדער ווען איינער פון די זעלבע קאמוניסטען נעהמט נקמה אין א פעררעטער, א פראוואקאטאר. אויב דאס געריכט זאל געהען אויף דער ליניע פון פראקוראר וועט טאקי פערמשפט ווערען שלענצקי אבער געמשפט וועט ווערען עמיץ אנדערש.

פארוואס וויל דען דער פראקוראר נישט גלויבען דעם אנגעקלאגטען און דעם עדות ראזען, אז וויטקאווסקי האט זיך געקענט מיט שלענצקי'ן. אויב אזוי איז דאך נישטא קיין מאס וועמען צו גלויבען. איך וועל מיך אויך פעררופען אויף די שאסען פון באטווינען און ענגלען.

שלענצקי האט געקענט וויסען וואס פאר א שטראף עס ערווארט איהם. אויך קען מען נישט מסכים זיין מיט'ן פראקוראר, אז שלענצקי האט זיין סאט געטון מיט אויפרעכונג און אהן אויפרעגונג. שלענצקי האט דאך נישט געוואוסט, אז וויטקאווסקי וועט קומען צום פראצעס. דאס וואס שלענצקי איז נאכגעגאנגען וויטקאווסקי'ן א לענגערע צייט איז אויך נישט קיין בעווייז, ווייל ביידע אינסטאנצען אין ווארשא האבען אנערקענט, אז אדוואקאט

האפמאקל - אסטראווסקי האט געשאסען

אויף אנ'עדות אין מאמענט פון גרעסטער אויפרעגונג, הגם האפמאקל אסטראווסקי איז פון געריכט אהיימגעגאנגען נאכ'ן רעוואלווער.

שלענצקי האט געשאסען דערפאר, ווייל דער וועמען ער האט פראטעזשירט אין דער קאמוניסטישער פארטיי איז געווארען א פעררעטער און ער האט זיך דערפאר געפינען פעראנטווארטליך, איך בעט דעם אנגעקלאגטען צו בעשטראפען פאר בעגעהן א מארד אויס נקמה אין מאמענט פון דער גרעסטער אויפרעגונג.

נאך די רעפליקעס פון פראקוראר און פערטיידיגער נעהמט נאך

דאס לעצטע ווארט

דער אנגעקלאגטער שלענצקי, וועלכער ערקלערט, אז ער איז זיין טאט בעגאנגען אויס אייגענעם ווילען און קיין שום בעפעהל האט ער נישט געהאט. ווייטער ערקלערט ער, אז וויטקאווסקי האט איהם גוט געקענט. וועגען זיינע איבערציי גונגען וויל ער איצט נישט רעדען, ווייל ער האט נאך א פראצעס, פאר געהערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי און וועגען דעם וועט ער דעמאלס רעדען.

נאך א בעראטונג וואס דויערט א האלבע שעה צייט טראגט דאס געריכט ארויס אנ'אורטייל, לויט וועלכען יעקב הערש שלענצקי ווערט פער'משפט צו-12 יאהר שווערע תפיסה אין בעצאהלען געריכטס-קאסטען. דער אנגעקלאגטער האט דעם אורטייל אויפגענומען גאנץ רוהיג. (ד"ן.)

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען
נעמט אן פון 6–7, זונטאג פון 3–4

פרנסה פאַר גלעזער

און א שטיקעל ארבייט פאַר א נעריכט.

(–) ה' דוד קאַהן (קילינסקי 44) און ה' סענדער בידערמאַן (פוילנאַצגא 9) צוויי שותפים האָבען זיך צוקריגט.

ה' בידערמאַן האָט בעשלאָסען הויך אויסצודריקען זיין פראָטעסט געגען זיין שותף – קאָהן: ער איז געקומען צו איהם אויפ'ן הויף און אויסגעקלאַפט אלע שויבען פון די פענסטער.

נאָך דעם שטיקעל אַרבייט איז ה' בידערמאַן אַהיימגעגאַנגען, און דער געליטענער ה' קאָהן האָט געמאָלדען וועגען זיינע צובראָכענע שויבען דער פאָליציי.

אי געשפרונגען, אי געפאַלען

נעהאַלטען זעהר שמאָל, און בעקומען אַלס צונאָב – א פראָטאָקאָל.

(פ) דער 24־יעהריגער קאָפעל האבערמאַן (זגיערזשער 82) האָט געוואָלט אַרויפשפרינגען אויפ'ן טראַמוואַי אין פולען גאַנג. דער שפרונג איז געווען זעהר אומגליקליך, און דער טראַמוואַי האָט דעם אומגליקליכען מיטגעשלעפט אַ פאָר צעהנדליג שריט.

דעם צוקלאַפטען האבערמאַן האָט מען אָפגעפיהרט אין פאָליציי־קאָמיסאַריאַט, וואו מען האָט איהם געמאַכט אַ פראָטאָקאָל פאַר עובר זיין די פאָרשריפטען פון דעם גאַסען־פערקעהר, ווייל שפרינגען אויף אַ טראַמוואַי, ווען ער געפינט זיך אין בעוועגונג, איז פערבאָטען.

„משמרת החולים" דערצעהלט די זאַך אנדערש.

אַ בריף אין רעדאַקציע.

ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט אונז צו ענטפערען, למען האמת, אויפ'ן פאָרוואורף, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין זונטאָגדיגען נומער פון אייער ווערטער צייטונג געגען פעראיין „משמרת החולים".

מיטוואָך אָבענד האָט זיך געוואָנדען צו אונז אַ 12־יאָהריגע מיידעל אַלס טאָכטער פון ה' פראָפ, ריבנא 5 בכדי צו בעקומען געבאָרגט אַן אייז־בלאָז. מיר האָבען ערקלערט, ערשטענס, אַז ס'מוז קומען אַן עלטערע פערזאָן, נאָר קאָנטראָלירענדיג דאָס מיטגלידס־בוך, און דערוויפענדיג זיך, דאָס פראָפ האָט זיך זעלבסט ענטזאָגט אַלס מיטגליד זייט 2 יאָהר, און צאָהלט נישט קיין פרוטה האָבען די דיזשורנע געמאַכט אַ בעמערקונג, אַז לויט'ן בעשלוס פון דער פערוואַלטונג, ווערען קודם כל אונטערשטיצט מיטגלידער, וועלכע צאָהלען, לטובת דעם פעראיין. גייענדיג קוקענדיג אויף דעם דערויף, וואָס ריבנאַ 5 אָנגעהערט צו דער שטאָדט, האָבען מיר אויך אַרויס־געבאָרגט די געפאָדערטע אייז־בלאָז, וועלבסטפערשטענדליך, אויף אַ משכון, ווייל נישט געניג, וואָס מיר באָרגען אַרויס פערשידענע כלים פאַר קראַנקע אומזיסט מוזען מיר האָבען אַ משכון. ס'זענען דאָ פאַקטען, וואָס מיר האָבען אַרויסגעבאָרגט כלים אויף משכנות, וועלכע זענען ווייניגער ווערט, און זייט אַ לענגערע צייט ליגען די משכנות ביי אונז. מיר פאָדערען גלייכצייטיג אויף די פרוי רייזעל יאַקובאָוויטש און ה' אָרדינאַנס זיי זאָלען עפענטליך בעשטעטיגען דעם פאַקט, דאָס ה' פראָפ האָט גלייך בעקומען די בלאָז. אין געגענפאַל זענען מיר געצוואונגען צו ציהען די דערמאָנטע פערזאָנען צו גערילטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

מיט דרך ארץ

די פערוואַלטונג פון „משמרת החולים", באַלוט.

פרעזעס: פ. ראַבינאָוויטש.

סעקרעטאַר: (אונלעזבאַר).

„קוועלען" הײנט, „קוועלען" מאָרגען,

צי לייקענט ה' א. מ. פוקס די פאַקטען?

ה' א. מ. פוקס, וועגען וועלכענס מעשים־טובים מיר האָבען דערצעהלט די פאָריגע וואָך אין אַרטיקעל „ער האָט אָנגעשטעקט די פרוי מיט אַ ווענערי־שער קראַנקהייט" האָט אונז עפענטליך אויפגעפאָדערט מיר זאָלען אויפגעבען די־קוועלען, פון וואַנען מיר האָבען בעקומען די געבראַכטע ידיעות.

מיר טוען דעם ה' א. מ. פ. צוליב און מיר גיבען איהם אַן ענטפער בכלל. אָבער קודם בל ווילען מיר דעם ה' פ שטעלען נאָכאַמאָל די זעלבע פראַגע, וועלכע מיר האָבען איהם געשטעלט, ווען ער איז געווען ביי אונז אין רע־דאַקציע: צי לייקענט איהר אין דעם, וואָס איז] ביי אונז געווען געשריבען? נאַטירליך, קאָן ה' פ. די פאַקטען נישט אָפלייקענען, פונקט ווי ער האָט דאָס נישט געטון אין דער רעדאַקציע. איהם געהט נאָר צו וויסען די „קוועלע", די פערזאָן, מיט וועלכער ער זאָל זיך קאָ־נען אָפרעכענען.

ווער די קוועלע איז – דאָס איז, ה' פ., אַ פראַגע פון אַ קליינער בעדייטונג, וויכטיג איז דאָס וואָס די פאַקטען שטי־מען מיט'ן אמת און וועגען דעם זאָגט עדות דער בריף, וועלכען מיר האָבען בעקומען פון דער געליטענער פרוי. זי שרייבט:

„אַלס ענטפער אויף דער אויפפאָדערונג פון אַ. מ. פוקס אין נומער 208 פון „לאָדזער טאָגעבלאַט", ערקלעהר איך, אַז אַלע פאַקטען און איינצעלהייטען, וועלכע זענען אָנגעגעבען געוואָרען אין אַרטיקעל „ער האָט אָנגעשטעקט זיין פרוי מיט אַ ווענערישער קראַנקהייט" אין „נייעם פאָלקסבלאַט" נומער 242 שטי־מען פולשטענדיג מיט דער ווירקליכקייט און פאַר זייער ריכטיגקייט טראָג איך די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט".

אסתר פוקס.

לאָדז, דעם 24 אָקטאָבער 1926.

צו וואָסער פערצווייפלונג האָט מען געמוזט ברענגען די אָרימע פרוי, כדי זי זאָל בעקומען דעם מוט, שטעהענדיג אין שוץ פון איהר אומגליקליך קינד, אַרויס־צוטרעטען אין דער עפענטליכקייט מיט אַזאַ ערקלערונג!

אַט די פאַקטען ווערט ה' פ. נישט אויסמעקען מיט קיין שום אַרויסדרעהע־נישען וועגען „קוועלען" פון ידיעות, וועלכע זענען איבערגעגעבען ביי אונז תמיד נאָכקאָנטראָלירטע און זיכערע.

צו דער פערזאָן פון ה' פ. און צו די עולות, וואָס ער איז בעגאַנגען לגבי זיין פרוי און קינדער און וואָס טאָרען נישט פערשוויגען ווערען – וועלען מיר זיך נאָך אומקעהרען.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איינגע־געבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 26. אָקטאָבער 1926.

2314. י. ג.

פאַר נישט צופאַסען זיך צו בעשטימ־טע פערפליכטענדע פאָרשריפטען קאָנען געוויסע פאָליציי־פונקציאָנערען בע־שטראָפט ווערען אויף אַ שנעלען אַדמיניסטראַ־טיווען אופן. די שטראָף טאָר אָבער נישט איבערשטייגען 10 זל. אויב מען בע־צאָהלט נישט באַלד די שטראָף, געהט זיך ענין איבער אויף אַ נאָרמאַלען פּראָצעדור.

2315. אַ לעזער פון פאַמאָרסקאַ גאַס.

צוליב אַ גאַנצע רייה צאָהליכע אָנפראַ־גען, וואָס מיר האָבען לעצטענס דער־האַלטען פון אונזערע לעזער, וועלען מיר וועגען דער פראַגע די טעג געבען אַן אויספיהרליכען אַרטיקעל.

2316. אַ לאָקאַטאָר פון גדאַנסקאַ.

2317. יצחק סמאָלאַרסקי.

2318. J. K. פון זגערזשער 51.

2319. איינער פון די ערשטע לעזער פון נ. פ.

2320. אַ שט. לעזער פון גלובנאַ.

2321. אַ געטרייער לעזער פון גדאַנ־סקאַ 29.

2322. יצחק ליטעראַ.

2323. אַן אינהאָבער פון אַ רעכטס־קאָנסולענט ביוראָ.

2324. אַ שט. לעזער ה. מ. לעוו.

2325. פרידמאַן.

2326. אַ לעזער פון אַלעיאַ 1 מאַי.

2327. יעקב ש־ל.

2328. ש. ק. ל. 135.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטבריענגענדיג אַ צייטונג.

2329. בליוויס.

עלעקטרישע ענערגיע ווערט לויט'ן אַרט, 20 פון אויגוסט, פון 21, מערץ 1922 בעטראַכט פאַר אַ בעוועגליך איי־גענטום כמילא קאָן שוין קיין רייד נישט זיין וועגען קוועסטיאָנירען די קאָמפע־טענץ פון פרידענס־געריכט צו משפט'ן אַזאַ פראָצעס.

2330. אהרן בן מרדכי.

אויב איהר פיהרט אייער ווערקשטאַט אין זעלבען צימער, וואו איהר וואוינט, דאַרפט איהר צאָהלען ביי 100 רובל גרונד דירה־געלד 32 זל. 59 גר. פאַר יעדען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר, שוין צורעכנענדיג די אויסגאַבען.

דזשערזשינסקי און די יודישע טאָכטער.

אַ בלוטיגע ליבעס טראַגעדיע וואָס האָט זיך אָנגעהויבען אין רוסלאַנד, און געענדיגט מיט זעלבסטמאָרד פון אַ יודישער פרוי אין פאַריז.

4.

די קעלערס פון דער „טשעקאַ" גופא אויף דעם „לוביאַנקאַ־פלאַץ" זענען שוין לאַנג געווען איבערפילט, אַז מען האָט נישט געקענט אַריינוואַרפען אַהין אַ שפילקע, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס מען פלעגט יעדע טעג מאַסענווייז אָפ־שיקען די אַרעסטירטע אויף יענער וועלט.. האָט מען דעמאָלט גענומען דעם בעריהמטען מאָסקווער „איווערסקאַ מאָנאַסטיר" מיט זיינע צעהנדליגע צי־מערן און אונטערערדישע הייליגע און איהם מיט איינמאָל אומגעוואַנדעלט אין אַן אָפּטיילונג פון דער „טשעקאַ". מען פלעגט אַהין אַריינשליידערען די נייע אַרעסטירטע. איז ר' יאָסעלע'ן בע־שערט געווען אַריינגעזעצט צו ווערען אויך גראָד אין דעם דאָזיגען מאָנאַס־טיר, איבער וועלכען עס האָבען זיך אויפגעהויבען צום הימעל פיל גרעסע־רע און קלענערע גאָלדענע צלמים און גלאָקען און וואו אויף די ווענד פון דרויסען און אינעווייניג זענען געווען אַריינגעמוירט און אויסגעמאָהלט אַלע מינים הייליגע קריסטליכע בילדער. „פאַר וואָס האָט דאָס דער אויבערשטער דוקא אויסגעקליבען אַזאַ אָרט איהם צו פייניגען?! – פלעגט ער זיך קלאָגען אין זיינע נשמה'דיגע בריוועלעך צו זיינע זיהן – נישט דאַווענען, נישט לערנען, נישט זאָגען אויף „מוישעוויג" אַ יודיש וואָרט טאָר מען דאָך נישט אין אַזאַ אָרט... די איינציגע זאַך, מיט וואָס ער האָט דאָ פערטריבען זיין פיינליכע צייט איז געווען די ביכער וועגען מאַטעמאַ־טיק און אַסטראָנאָמיע, וועלכע מען האָט ערלויבט איהם ברענגען פון דער היים, צוזאַמען מיט כשר עסען צוויי מאָל אין דער וואָך...

איינמאָל האָט מען שוין מעהר נישט צוגעזאָגט פון די הויז־מענשען פאַר איהם איבערצוגעבען נישט די ביכער און נישט עסען. פערקעהרט, מען האָט נאָך אַרויסגעטראָגען און זיי דערלאַנגט די פריהערדיגע ביכער, זיין איבערגע־בליבענע יאַרמולקע, זיינע ציצית און אַ גאַנצע אויסגעשריבענע העפט מיט מאַטעמאַטישע און אַסטראָנאָמישע צייכ־נונגען... דער אַלטער ר' יאָסעלע צייט־לין איז שוין מיט צוויי נעכט פריהער דערשאָסען געוואָרען, צוזאַמען מיט נאָך מאָסקווער יודען און קריסטען.

די ידיעה האָט געטראָפען, ווי אַ דונער, נישט בלויז ר' יאָסעלע'ס פאַ־מיליע, נישט זיין ווייב און זיינע קינ־דער אַליין, נאָר זי האָט דאָן אַרויסגע־רופען אַ שוידער ביי אַלע מאָסקווער יודען... דערווייל האָט די פאַמיליע בע־שלאָסען, אַז איידער זי וועט זיך זעצען שבעה, מוז מען זעהן איהם צו ברענ־גען צו קבר ישראל.

צייטלין'ס קינדער האָבען נישט גע־שאָרט קיין געלד און קיין מיה אויס־צוגעפינען זייער אומגעקומענעם פאָטער און אויך דאָ האָט מעהר פון אַלעמען נישט גערוהט רבקה'לע. איהר שעהנ־קייט און אויך איהר יחוס, אַז זי איז נאָך אין גיקאַלאַי'ס צייטען געזעסען אין דער טאַגאַנקער טורמע צוליב רעוואָלו־ציאָנערע אַרבייט – דאָס האָט פאַר איהר גיכער געעפענט די טיהרען, וואו מען האָט געדאַרפט... ענדליך האָט זי בעקומען אַ פאַפיר צום „טאָוואַרישטש" וואַסילי סטעפאַנאָוו, דעם אויפזעהער פון דער „טשעקאַ אָפּטיילונג" אין איוואַנאָ־ווער מאָנאַסטיר, וואו עס איז געזעסען אַרעסטירט דער אַלטער צייטלין, אַז ער זאָל איהר העלפען אויפזוכען דעם קער־פער פון איהר דערשאָסענעם טאַטער, און איהר איהם אָפּגעבען צו בעערדי־גען לויט דעם יודישען דין.

וואַסילי סטעפאַנאָוו איז געווען אַ יונגער טשעקיסט, אַן אייגענער דאָר־פישער שייגעץ פון טאַמבאָווער גובער־ניע, אָבער פון אויסזעהן זעהר אַ נאַ־איווער און אַ וואוילער. ער איז אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע געוואָ־רען אַ געטרייער קאָמוניסט, ווי פיל יונגע דאָרפישע פויערים, וועלכע האָבען פון אָנפאַנג אָן געגלויבט אין לענינ'ען, ווי זייערע טאַטעס האָבען געגלויבט אין קריסטוס'ען. ער האָט צוערשט גע־דינט אין דער רויטער אַרמעע; דאָר־טען האָט ער זיך אויסגעצייכענט מיט זיין איבערגעגעבענהייט צו דער סאָ־וויעטען מאַכט און ווען ער איז פער־וואונדעט געוואָרען שווער אויפ'ן פראָנט איז ער פון דאָרטען אָפּגעשיקט געוואָ־רען צו דינען אין „טשעקאַ", וואו ער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט דער זעל־בינער איבערגעגעבענהייט און טרייהייט צו „נאַטשאַלסטוואָ".

פון דעסטוועגען איז ער אין אָנפאַנג נישט גערן בעגאַנגען מיט דער יונגער יודישער טאָכטער זוכען צווישען די טויטע איהר דערשאָסענעם פאָטער, נישט קוקענדיג אויף דעם געשריבענעם בעפעהל, וואָס זי האָט איהם דערלאַנגט אפשר דערפאַר וואָס עס איז דאָן גע־ווען אַ שטאַרקער פראָסט און אַ קעלט, און די „מאָרגעס", וואו די טויטע קער־פערס זענען געווען ווייט הינטער'ן שטאָדט. אפשר דערפאַר, וואָס ער האָט געטראַכט, אַז די „טשעקאַ" האָט דאָן געהאַט וויכטיגערע אַרבייט, ווי אויס־צוזוכען אַ דערשאָסענעם „בורזשוי", וואָרים די זיגען פון דעניקינ'ס סאָלדאַ־טען זענען יענע טעג גראָד געווען בע־זונדערס גרויס... מיט איין וואָרט. רע־וועקאַ האָט געזעהן, אַז דער יונגער טשעקיסט וויל זיך אַרויסדרעהען פון דער שליחות מיט פערשידענע תירוצים און וויל דאָס אָפּלייגען אויף אַן אַנדערש מאָל.. זי האָט קוים זיך איינגעבעטען, ער זאָל נעהמען אַ קאָויאָנע פוהר און פאָהרען באַלד. אין וועג איז ער שוין געוואָרען ווייכער...

די אונאויפהערליכע טרעהרען פון דער אומגליקליכער טאָכטער האָבען, ווייזט אויס, זעהר געריהרט דעם דאָר־פישען יונגען פויער... דערווייל האָט ער פון איהר זיך דערוואוסט, וואָס פאַר אַן אויסגעצייכענטער מענש איהר דער־שאָסענער פאָטער איז געווען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ער איז געווען אַ רייכער... סטעפאַנאָוו האָט זיך זעהר שלעכט געפיהלט. ער האָט געוואָלט איהר טרייסטען, נאָר זיין פויערשע צונג האָט נישט געקענט געפינען קיין ווער־טער.. ער וואָלט איהר געדריקט צום ברוסט, ווען זי וואָלט געווען אַ פראָ־סטע דאָרפישע שיקסע, ווי ער אַ דאָר־פישער שייגעץ... און וואָלט איהר גע־זאָגט: נישט וויין, מיין טייבעלע!.. זי איז אָבער אַ רייכע טאָכטער, אַ „באַריש־ניע", און אַ אינטעליגענטקע. ווי זי זאָגט, האָט זי זיך געלערענט אין די „וואוניווערזיטעטען"... פון דעסטוועגען האָט ער בעמערקט, אַז זי איז זעהר שעהן, אין א הר טרויער, וואָס האָט איהר אַ היבש ביסעל אויפגעבלייכט, צוזאַמען מיט'ן פראָסט, וועלכער האָט איהר בלייכקייט צוגערויטעלט, האָבען איהר נאָך אַ בעזונדערען חן צוגעגעבען... סטעפאַנאָוו האָט זיך וואָס ווייטער אַלץ מעהר אונטערגעגעבען איהר ווירקונג און אַז זיי זענען געקומען אויף די „מאָרגעס" צווישען טויטע קערפערס, פון וועלכע אַנדערע זענען געווען נאָך גאָר פרישע און אַפילו נישט קיין בע־שאָטענע, האָט ער זיך גענומען צו דער זאַך מיט אַזאַ היץ, ווי איהם וואָלט געגאַנגען אום אַן אייגענעם, אַ נאָהענ־טען קרוב.. ער אַליין האָט גענומען אַ לאָפּעטע און צוזאַמען מיט די וועכטערס פון די טיף בעשנייטע „מאָרגעס" האָט ער אַזוי ענערגיש געגראָבען, ביז זיין לאָפּאַטע האָט אונטער איין בערגעל אויפגעדעקט אַ קערפער פון אַן אַלטען מאַן מיט אַ לאַנגער גראָהער באָרד, ווי נאָר די אומגליקליכע יונגע פרויענצי־מער האָט דעם טויטען קערפער דער־זעהן, איז זי אויף איהם אַרויפגעפאַלען מיט אַ האַרצרייסענדען געשריי: „פאַפאַ! פאַפענקאַ!..."

רעוועקאַ האָט געחלש'ט.

(פאָרזעצונג קומט)

ווער איז דער טאטע?
א סצענע אין פעטראגראדער געריכט.

אין דער פעטראגראדער „קראסנאיא גאזעטא“ געפינען מיר די פאלגענדע סצענע, וואס האט זיך אפגעשפילט אין א פעטראגראדער געריכט:

— א, איך האב פריהער געוואוסט, אז דער בירגער זוויאגינצעוו וועט לייקענען שטיין און ביין! — רופט אויס א מאגערע שאטינקע, קוקענדיג איראניש אויף דעם יונגען אינזשינער, וואס האלט אין איין פאכען מיט'ן היטעל. — גאט מיינער! דאס איז דאך אזוי נאטירליך. ער איז איצט פערהייראט, האט ער מורא מורה צו זיין זיך אין זיינע יוגענד-זינד.

— עס הויבט זיך גארנישט אן! — ענטפערט שנעל דער אנגעקלאגטער — איך לייקען נישט, אז איך האב געהאט מיט אייך פערבינדונגען אין דער צייט וואס איך בין געווען א סטודענט פון פאליטעכניקום. אבער דערפון איז נישט געדרונגען, אז איך בין דער טאטע פון אייער קינד. פונקט אזוי ווי איך, האבען דאך געקענט זיין אנדערע סטודענטען די טאטעס פון אייער קינד.

— צום ביישפיל?

— צום ביישפיל, אנדרעיעוו, גאידוקעוויטש, סטעפאניוק... זיי זענען דאך איצט אויך אינזשינערען און בעקומען אויך נישט קיין קלענערן געהאלט פון מיר.

— מיט אנדרעיעוו'ן האב איך געלעבט אין אקטאבער, מיט אייך אבער אין דעצעמבער...

— איהר האט א טעות, יעליזאוועטא איוואנאוונא, איהר האט געלעבט גלייכצייטיג אי מיט איהם, אי מיט מיר אין חודש מערץ.

— דאס איז א ליגען! לאמיר פרעגען אנדרעיעוו'ן.

און דער אינזשינער אנדרעיעוו דערצעהלט:

— איך בין זיך צוזאמענגעקומען מיט יעליזאוועטא איוואנאוונא'ן אין ענדע מערץ, אדער אנפאנג אפריל. אבער ווען איך האב זיך דערוואוסט, אז זי איז מיר נישט געטריי און לעבט מיט גאידוקעוויטש'ן, האב איהר אוועקגעווארפען.

— א ליגען! מיט גאידוקעוויטש'ן האב איך אנגעפאנגען לעבען ערשט שפעטער!..

— לאמיר פרעגען גאידוקעוויטש'ען.

— ערקלערט קאטעגאריש דער אנגעקלאגטער.

— יעליזאוועטא איוואנאוונא האט געלעבט גלייכצייטיג מיט מיר און מיט סטעפאניוק'ן! — זאגט גאידוקעוויטש — מיר האבען געלעבט מיט איהר גאנץ צופרידען. אבער אין איין טרויעריגען פריהמארגען איז סטעפאניוק צוגעקומען צו מיר זעהר אנ'אויפגערעגטער און האט מיט גרויס ענטריסטונג געזאגט: „גאידוקעוויטש! וואס פאר א שרעקליכע אויסגעלאסענהייט! זי לעבט דאך אויך מיט אוועריג'ען!“ און מיר האבען זיך מיט איהר צושיידט.

— יא. איך האב געלעבט מיט יעליזאוועטא איוואנאוונא'ן! — איז זיך מודה אוועריג — אבער ווען איך האב זיך דערוואוסט, אז זי לעבט מיט די סטודענטען פון גאנצען פאליטעכניקום, האב איך מיט איהר איבערגעריסען די בעקאנטשאפט. ניכער פון אלץ איז דער טאטע פון איהר קינד יעגאראוו.

אבער אויך יעגאראוו, וועלכער לייקענט נישט, אז ער האט מיט איהר געלעבט, צייגט אן אויף אנ'אנדער סטודענט.

— מעהר ווי איבעראל פלעגט זי זיך געפינען ביי קאלוגינ'ען אין צימער! זאגט יעגאראוו — און עס איז זעהר מעגליך, אז ער איז דער טאטע פון איהר קינד...

— איך פערזיכער אייך, בירגער ריכטער, זאגט קאלוגין — אז איך בין דאן אזוי שטארק פערנומען געווען מיט מיינע עקזאמענס, אז מוראוויאוו האט זעהר לייכט אוועקגענומען פון מיר יעליזאוועטא איוואנאוונא'ן.

די זיצונג ווערט איבערגעריסען. די געוועזענע סטודענטען שפאסען צווישען זיך און דערמאהנען די סטודענטישע שטיפערייען.

— פערלירט נישט דעם מוט, זוויאגינצעוו! — זאגען איינינע עדות צום אנגעקלאגטען — זי האט זיך אזוי פערפלאנ-טערט, אז זי ווייס אליין נישט ווער ס'איז דער טאטע פון איהר קינד.

אבער ווען דאס געריכט טראגט ארויס א בעשלוס אפצולעגען דעם פראצעס און ארויסרופען נייע עדות, דערפיהלען זיך די געוועזענע סטודענטען נישט אזוי יום טוב'דיג.

— אט האסטו די גאר א נייע אנשי קעניש! — רופט אויס איינער פון די אינזשינערען — פריינד מיינע, מען דארף זעהן ארויסשווימען פון דעם „קאלעק-טיווען עסק“.

— הערט נאר — שרייט אויס א צווייטער געוועזענער סטודענט — מיר האבען דאך גאר פערגעסען וועגען פאנקראטאוו'ן! ער האט דאך געלעבט מיט איהר גאנצע 6 חדשים!

— און אויסערדעם — גיט צו א צווייטער — בעקומט ער דאך איצט א גרויסען געהאלט! הורא! לעבען זאל פאפא פאנקראטאוו!

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייט. ספעצ. לונגען און הארץ קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

ZWIEDŹ WYSTAWĘ GOSPODARSKO-HYGIENICZNĄ w ŁODZI
Al. Kościuszki 73, 75, 77
„Targ Rzemieślniczy“.
Radjo — Kino. Wejście 1 złoty.
Pożegnalne koncerty słynnej orkiestry St. Namysłowskiego

אויף צו פסח'ענע שאלות...
א יור. רעליגיע-פארטרעטער אין אונגארישען פארלאמענט.

בודאפעשט, (וויט) אין דער אונגארישער נאציאנאל-פערזאמלונג ווערט איצט בעהאנדעלט די פראגע וועגען צוזאמענשטעל פון אונגארישען אויבערהויז.

דער רעגירונגס-פראיעקט איז געענדערט געווארען אין דעם זין, אז אויך די יודישע רעליגיאנס-געמיינשאפט וועט בעקומען א פארטרעטונג. דער פארטרעטער וועט אויסגעוועהלט ווערען דורך די יודישע קהלות.

בעת די דעבאטען איז אדורכגעפאלען דער פארשלאג וועגען 2 יודישע פארטרעטער. דער דאזיגער אומשטאנד האט ארויסגערופען א קאנפליקט צווישען דער ארטאדאקסישער און פרייער קהלה.

הסתדרות העובדים אין ארץ-ישראל
שאפט אנ'אפטיילונג פאר אונטערנעהמונגען פון לאנדווירטשאפטליכע ארבייטען.

ירושלים, (א״י, ק. ב.) די ארגאניזאציע פון די לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער אין א״י, וועלכע איז א טייל פון דער ארץ-ישראל'דיגער אלגעמיינער ארבייטער-ארגאניזאציע איז איצט צוגעטרעטען צו דער בילדונג פון א ספעציעלער אבטיילונג פאר דער אונטערנעהמונג פון לאנדווירטשאפטליכע ארבייטען אין די אלטע קאלאניעס.

דער דאזיגער נייער אינסטיטוט וועט אנהויבען זיין ארבייט מיט א גרונד-פאנד פון 5,000 פונט שטערלינג. ער וועט אונטערנעהמען פלאנצונגס-ארבייטען, אויפזיכט אויף מאראנצען-פרדסים, אויף פרוכט-גערטנער א. ז. וו. ווי אויך אקערונגען-ל גד-פארבערייטונג, פעלד-רייניגונג א. ד. ג. שניט און דרעש-ארבייטען. א. א.

די אויפגאבע פון'ם משרד לעבודות חקלאיות איז מיטהעלפען צום ארייננדרינגען פון יודישען ארבייטער אין אלע צווייגען פון דער לאנדווירטשאפט און דאס אויסנוצען אלע מעגליכקייטען פון דער לאנדווירטשאפטליכער ארבייט פאר דער פערגרעסערונג פון דער עליה און איהר איינוואָרצלונג אין לאנד. די צענטראלע פון'ם משרד געפינט זיך אין תל-אביב און ער האט אפטיילונגען אין חיפה, פתח-תקוה, רחובות, זכרון-יעקב און חדרה.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
מ. בראדערזאהן, ל. בראנט, ח. י. ברוכטאווסקי, ב. זינגער
פערצנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן.
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט“, פראדוציר-קאאפעראטיוו מיט פאי-האפטונג.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 1839
היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט.

די ליבעס פון א קייזערין.
היסטארישער ראמאן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף
פון ל. זאכער מאזאך.

(16

.23

יעליזאוועטע — קייזערין.

שפעטער איז לעסטאק געקומען צו יעליזאוועטען און האט איהר געמאלדען, אז מ'האט ארעסטירט די רעגענטין און איהר מאן און דעם גראף לעבנר, און דעם קליינעם צאר איוואן האט מען אויך פערכאפט.

— איך וויל זיי נישט זעהן — האט יעליזאוועטע זיך א כאפ געטאן — זאל מען זיי אלעמען אפפיהרען אין שליסעלבורגער פעסטונג.

און אז מ'האט יענע אוועקגעפיהרט האט יעליזאוועטע אליין פערנומען די רעגענטינס פאלאץ, וואס איז אויך געווען דער קייזערליכער פאלאץ, וואו איהר פאטער, צאר פיאטער, האט ביי זיין לעבען געוואוינט.

און נאכאנאנד האט זי בעקומען איצט ידיעות וועגען דעם, אז מיניך, אסטערמאן, גאלאווקין, לעווענוואלדע און אנדערע פיהרערס פון דער רעגירונג און פריינד פון דער רעגענטין זענען ארעסטירט.

יעליזאוועטע און איהרע אנהענגערס האבען געזיגט. דער קייזערליכער פאלאץ אין פעטערבורג איז געווען ביי יעליזאוועטען אין די הענד, און דאס האט בעדייט — די גאנצע מלוכה פון גרויסען רוסלאנד.

דערווייל האט די בעפעלקערונג פון פעטערבורג זיך אויפגעכאפט פון שלאף און אז זי האט זיך דערוואוסט פון דער איבערקערעניש, האט זי זיך א ווארף געטאן מיט פריידיגע אויסגעשרייען צום קייזערליכען פאלאץ

ווארום דאס רוסישע פאלק האט נישט ליב געהאט זיינע דייטשע הערשערס.

און בשעת יעליזאוועטע איז געווען אויבען אין דעם צימער, וואו איהר פאטער פיאטער דער גרויסער איז געשטארבען, און האט דארט אויפגענומען איהרע אנהענגערס, וואס זענען געקומען מען איהר ווינשען גליק, האט דאס פאלק אין דרויסען געליארעמט, אז עס וויל זעהן די צאריצע. אבער זי איז שוין איצט פערכאפט געווען איינגאנצען מיט'ן נקבה-געפיהל און דערפון האט זי איצט געטראכט.

מיט די ארעמס פערלייגט אויף איהר ברוסט האט זי געשפרייזט איבער'ן צימער הין און צוריק, און מיט טייוועל'שען נצחון האט זי געשריגען:

— איצט וועל איך זיי ווייזען! איך האב זיי אין מיינע הענד. קיינער וועט זיך ביי מיר נישט ארויסדרעהען. יעדערער וועט בעצאהלען פאר דאס בייז, וואס ער האט מיר געטאן מיניך און אסטערמאן האט מיך געוואלט פערשיקען אין א מאנאסטיר און לעווענוואלדע...

ביים נאמען פונ'ם מאן, וואס האט זי אמאל פערשוועכט, איז זי אזוי אויפגערעגט געווארען, אז די אויגען האבען זיך ביי איהר אנגעצונדען, ווי ביי א קאץ, בעת זי דערשמעקט א מויז.

— אט דער לעווענוואלדע — האט זי ארויסגעשפיגט מיט שנאה — זיין קאפ מוז איך זעהן שטעקען אויף א פיקע פון א קאזאק! ער האט מיך אזוי בעליידיגט. אזוי בעליידיגט...

פלוצים האט זי זיך בעזינגען אין זיך אפגעשטעלט. זי האט זיך דערמאנט אן דעם נדר, וואס זי האט נעכטען ביינאכט געטאן צו גאט, אז כל זמן זי וועט רעגירען, וועט זי קיינעם נישט בעשטראפען מיט טויט. און זי האט זיך געזאגט:

— דעם נדר וועל איך האלטען. אבער מיינע שונאים דארפען דערווייל נישט וויסען דערפון. זאלען זיי פריהער זעהן דעם טויט פאר די אויגען און פיהלען דעם טויט-שרעק, דערנאך וועל איך זיי בעגנעדיגען.

און דער ליארם פון פאלק האט זיך דערווייל געטראגען פון דרויסען אלץ שטארקער און שטורמישער.

לעסטאק איז צוגעגאנגען צו איהר.

— מאיעסטעט, אייער פאלק פערלאנגט אייך צו זעהן.

זי האט זיך א כאפ געטאן.

— יא, יא, איך דארף זיך ווייזען פאר מיין פאלק.

זי האט זיך איינגעוויקעלט אין איהר הערמעלין-פעלץ און איז מיט שטאלצע טריט ארויסגעגאנגען אויפ'ן באלקאן.

טויזענדער מענשען האבען זי אויפגענומען מיט א הורא. די סאלדאטען האבען געווארפען די היטלען אין דער לופטען, דאס פאלק האט געפילדערט, די טרומייטען האבען געשאלט, די פויקען האבען געפויקט, די פאהנען האבען געפלאטערט.

— לעבען זאל די צאריצע! לעבען זאל יעליזאוועטע פעטראוונא! האבען געליארעמט און געפילדערט טויזענדער מענשען.

און זי די צאריצע יעליזאוועטע, מיט א זוניגען שמייכעל אויף די ליידענשאפטליכע ליפען, האט זיך גענייגט פון באלקאן און געדאנקט.

אויף מארגען, דעם 6-טען דעצעמבער, 1741, האט זי זיך בעוויזען אויף די גאסען פון פעטערבורג, רייטענדיג אויף א מילך-ווייסען פערד, אין א רויט-סאמעטענעם פעלץ און מיט א קאזאקען-היטעלע אויפ'ן קאפ. בעגלייט האבען זי לעסטאק, שובאלאוו און וואראנצאוו, און דאס פאלק האט געשריגען „הורא“ און איז פאר שמחה געלאפען אין די שענקען. אויך איז ביי די סאלדאטען געווען א גרויסער יום-טוב — די קאזארמעס האבען זיך פערוואנדעלט אין שענקען.

ווי נאר זי איז געווארען די צאריצע, האט זי גלאט איינגעארדענען דעם קייזערליכען פאלאץ לויט איהר געשמאק. זי האט ליב געהאט קאלירען, פארבען-רייכקייט, און אין א קורצער צייט האט איהר פאלאץ אויסגעזעהן ווי א כשופדיגער שלאס.

און אין דאזיגען שלאס האט געהערשט א פרוי, א וואונדערליכע הערשערין, די שענסטע פרוי, וואס איז אמאל געזעסען אויף א טראן און אפשר אויך די אויסגעלאסענסטע.

זי האט ליב געהאט שעהנע קליידער, האט זי גלייך ווי זי איז געווארען קייזערין, געלאזט זיך שאפען א נייע גארדעראבע. הונדערטער הענד זענען געווען פערנומען מיט די נייע קליידער, וועלכע זי אליין האט כסדר אויסגעטראכט, און נישט אומזיסט, ווען זי איז געשטארבען, האט מען אין איהר גארדעראבע געפונען דרייסיג טויזענד קליידער.

די רעגענטין אננא מיט איהר מאן האט מען פערשיקט אין סיביר. דעם קליינעם צאר איוואן דעם דריטען האט מען ארויסגענומען פון זיין וויגעלע — ער איז נאך נישט אלט געווען קיין פולע צוויי יאהר — און מ'האט איהם אוועקגעשיקט אין שליסעלבורגער פעסטונג זיך צו האדעווען. צוויי אפיצירען האבען דארט אכטונג געגעבען אויף איהם און זיי האבען געהאט א בעפעהל, תיכף צו דערשטיקען איהם, ווי נאר זיי וועלען דערשמעקען, אז מ'וויל איהם בעפרייען.

די מטבעות, וואס האבען געטראגען אויף איין זייט דאס בילד פון איוואנען, און אויף דער אנדערער זייט דאס בילד פון זיין מוטער די רעגענטין אננא, האט מען אויפגעקליבען און זיי איבערגעשמאלצען, און אויף זיי אויסגעקריצט דאס בילד פון דער שעהנער יעליזאוועטע.

(פארטזעצונג קומט)

היטעל-סוחר

פון לאָדז און אומגעגנט!

נאָך מיט וואַלסטו קויפן האָבער ביי די גאַנז און אומזיסט אָוועקגעבען ריווח די צווייטע האַנט דעם סוחר'ל, אז דו קענסט בעקומען די בעסטע אַרבעט ביים בעל-מלאכה גופא. דעריבער קומסטו קיין לאָדז, גערענק!!! די וואַרשטאַטען פון די

— פעראייניגטע היטעל-מאַכער —

1) מאַטושיאַק, פרייהייטס-פּלאַץ 3,
2) באַנק, וואָלבאָרסקאַ 39,
3) ליסטמאַן, קאָשטשעלנאַ 4. 226

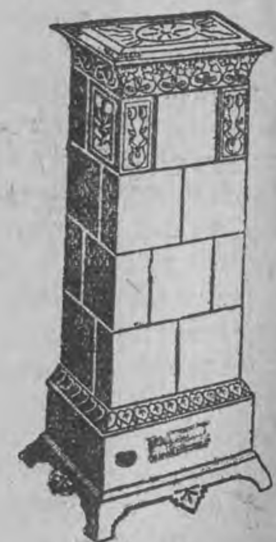

אכטונג,

צום סעזאָן!

די בעוואוסטע פאַבריק פון

שאַמאַט-אייוועןאון קוכען

— פון —

וואָלטשאַנסקאַ 63

איז אויך צום היי-יעהריגען סע-זאָן פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַל פון פערשידענע שאַ-מאַט - אייוועןאון קוכען. בילינ! רעעל און פינקטליך!

1920 מיט אכטונג

ש. ראָזענבלום.

פריוואַט-וואוינונג דזשעלנאַ 24.

אינטעליגענטער

אינקאַסענט

וועלכער קאָן געבען אַ גאַראַנטיע, ווערט געזוכט פאַר אַ פאַבריק. — געפל. אָפערטען אין די אַדמ. פון דער צייטונג פאַר „M. D.“ 1919

אַ געשעפט

צו פערקויפען.

אַ גוט-איינגעפיהרטע געשעפט (הויפּט-נאָם ביים מאַרק) פון פער-טיגע מלבושים און טוך אין דער פּראָוויאַנ-שטאָט **Śrem**, וועלכע האָט אַ מיליטער-גאַרניזאָן און אַ גימנאַזיום, איז צוליב איבערזיע באַלד ביליג צו פערקויפען, עווענטועל מיט אַ וואוינונג. 1927

אָנמעלדונגען: Śrem, Poczta Nr. 200

Sidol
CZYŚCI
METALE,
SZYBY, LUSTRA,
SZKŁO i MARMURY
OLŚNIEWAJĄCO.

וויכטיגע נייהייט

פעלצווארען

= אויף ראַטעס =

מענער און דאַמען פעלצען אויך איינצעלנע פוטערלעך און גרויסען אויסוואַהל

— — צו בעקומען ביי — —

I. SZWARCMAN

41 NARUTOWICZA 41 866

ס'ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כמו פערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספּערזיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאָמיענאַ 1,

אין צווייטען טויער, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען

אַ גרויסער אויסוואַהל

שירם

— פון —

קאַלאָשען

מיט 25 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל!

צו בעקומען אין וואַרקשטאַט פון

ס. פייגענבוים,

19 נאַרוטאָוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אָנגענומען רעפּעראַטורען פון שירעס און קאַלאָשען. 324

נעבענק די אדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזשעלנאַ) 19.

צענטראַלער יודישער קאָנסטרוקטיוו-פילאַנטראָ-פּישער רעטונגס-קאָמיטעט

אין לאָדז, שענקיעוויטשאַ 3/5.

בילאַנס-בעריכט אויפ'ן 30. סעפּטעמבער 1926 יאָהר.

הכנסה

		זלאָטים	גר.
רעכנונג פון	סובסידיעס:	251.988	43
" "	נדבות:	56.379	05
" "	מיטגלידס-בייטראַג	38.326	45
" "	הילפס-גראָשען	414	—
" "	הלוואות-קאַסטען (אָראָבגעצ. 5%)	20.389	40
" "	פּראָצענטער	475	64
" "	דעפּאָזיטען-באַנק: (דאָלאַר-הלוואה)	27.000	—
" "	הלוואות (צוריקגעקומ. הכנסות)	55.178	50
		450.151	47

הוצאה

		זלאָטים	גר.
רעכנונג פון	סובסידיעס: צ.ב.פ.פ. „קולטור-אמט“	7.500	—
" "	נדבות: פאַר'ן ל. יוד. „דאַבראָטש.“	1.500	—
" "	אונטערשטיצונגען	15.321	80
" "	הלוואות	383.824	—
" "	פערשידענע אויסגאַבען	499	81
" "	ביוראָ-קאָסטען	1.151	20
" "	בעלייכטונג און בעהייצונג	341	35
" "	אינסטאַלאַציע	1.592	32
" "	פּאַרטאַריע	1.000	80
" "	פּענסיעס	9.937	50
" "	דרוק-זאַכען	3.624	43
" "	אַנאָנסען	91	—
" "	פּראָטעסט-קאָסטען	9	28
" "	דאַמנאַ און אינקאַסאָ	428	81
" "	אינקאַסענטען	6.166	25
" "	קאָנטראָל	1.545	40
" "	דעפּאָזיטען-באַנק (דאָלאַר-הלוואה)	10.510	—
קאַסע-בעשטאַנד אויפ'ן I/X 1926			
א) אין דעפּאָזיטען-באַנק	ולאָטים 3.040.21		
ב) " דיסקאָנטאָ-באַנק	" 291 —		
ג) " דער קאַסע	" 1.776.31	5.107	52
		450.151	47

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז גע׳כטען געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער ליבער פאָטער, שווינער פאָטער, זיידע און אָנקעל

נ.ע. ליב העכט

אין עלטער פון 73 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאָג 1 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז נאָווע זאַרזשעווסקאַ 20. וועגען וואָס עס פיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע.

1913

בעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך בעקאַנט מפנע נ. קונד-שאַפט, דאָס די פאַבריק פון שאַמאַט-אייוועןאון קוכען פון די בעוואוסטע פירמע גרינהאָלץ און ראָזענבלום פון וואָלטשאַנסקאַ 63 איז געוואָרען סעפּאַרירט און כ'האָב געעפענט אַ פאַבריק אויף

37 פּעטריקאָווער 37,

וואו איך בעזיץ אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע

שאַמאַט-אייוועןאון קוכען

רעעלע בעהאַנדלונג! פינקטליכע אויס-פיהרונג! מיט אכטונג

י. גרינהאָלץ, פּעטריקאָווער 37.

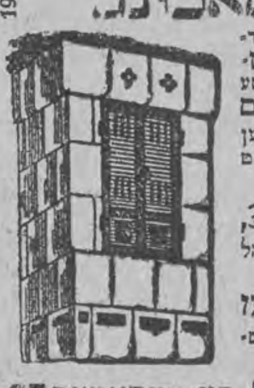

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַר-שאַווער פירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט אין — לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

אַ מעבעל-לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען ווי אויך גאַרדע-ראָבען. אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך 289

„קויפט אויפ'ן אָרט“.

פּריזווירדיג

מעבעל

אין רייכסטען אויסוואַהל

שפּייזע, שלאָף און הערן-צימערן קוכע, אויך איינצעל-מעבעל

עמפּפעהלט אויף בעקוועמע ראַטען-צאָהלונגען

די מעבעל-מישלעריי פון

A. Müller

Inh.: G.Günther, Wschodnia 65

„קויפט אויפ'ן אָרט“. געגר. 1876.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוו. פירמע **ח. לאָזניק** האָט געעפענט אַ פּראַכט-

מעבעל-געשעפט

אויף נאַדרזשעצקאַ (דלוגאַ) 44, טראַמווײַ 6 און 8

קויפט פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען, פּענציגער, ניי-מאַשינען א.ז.וו צאָהלט די העכסטע פּרייזען

בעמערקונג: אין געשעפט איז שטענדיג אויף לאַגער פערשידענע מעבעל אין גוטען צושטאַנד פּריזווירדיג צו פערקויפען. (פּריוואַט-וואוינונג בענעדיקטאַ 28).

NAJUPORCZYWSZY
BÓL GŁOWY
USUWAJĄ ORYGINALNE PROSZKI
z KOGUTKIEM

שטריק-מאַשינען

איין 8-טער 60 צענטימ. מיט 2 פּאָר רעזערוו נאָדעל-בעטען איז צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ ביליג צו פערקויפען ביי מיכעל, קילינסקי 145. 716

שילערן!

וואָס זיינען קינדער לערנען אין פאָלקס-שולען און ווילען זיי בע-קומען אַ שטרענג רעליגיעזער ערציהונג, און אויך אַ גע-העריגע מאָס יודישע רעליגיעזע בילדונג ווי: חומש, נ"ך, תלמוד, יהדות, היסטאָריע, לערנען און שרייבען העב-רעאיש און יודישע בריף ועלבסט צוזאַמענשטעלען ווענדט זיך צום העבראַאישען לעהרער י. דראַיעווער, וועלכער שטעלט אויס די שווערסטע שילער אַלס די בעסטע. ער-טיילט אויך פּריוואַט לעקציעס צו מעסיגע פּרייזען. „ערפאָלג גאַ-ראַנטירט“! פּלאַק-וואָלנאָשטשי 6, קווער אָפיצינע רעכטס, 2 שטאָק. נעמט שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פון 12—3, 7—8

בעט.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפענגער. 1089

אַ בעקערײַ

מיט אַ גוטעם אין הויף איז פון זאָפאָרט ביליג איבערצוגעבען.

צו ערפאַהרען אין דער אַדמיניסטראַציע 923

צוויי קאָמפּלעטען

גאָבעלינשטיהל

מיט 300 ער מאַשינען צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע. 916

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

מעסיגע פּרייזען! בעקוועמע צאָהלונגען

אַ שליכטע-מאַשין

אַ 8-טער 70 צענטימ., און אַנ-אייוערנעם טיש ווענן פּרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען גולנאַצקאַ 18 ביי טורקעוויטש. 1817

די גרעסטע ווארימקייט

ביי מינימאַלען געברויך פון קויהלען דערגרייכט מען ביים געברויך פון

שאַמאַט-אייוועןצו נידריגע פּרייזען

פערקויפט פון אייזען-אַרטיקלען

N. BIAŁEK

Piotrkowska 39

telefon 45-91

w ll podwórzu, 1918

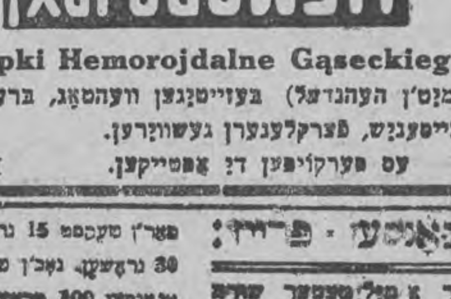

Czopki Hemorojdalne Gąseckiego

(מיט'ן העהנדעל) בעזייטיגען וועהטאָג, ברענונג, בייסעניש, פערקלענערן געשווירען.

עס פערקויפען די אַפּטייקען. 1462

אין לאָדז: א חודש 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: א חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער—פאַר'ן אונגעהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען פון 9 ביז 6 אָוונט.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

אַנאָנסען - פּרייז:

פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. מיטוואָך 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר. פּריוואַט 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. — פאַר אַ מיל. מעטער שורה

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.